

โครงการพิเศษทางจิตวิทยา

เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน
กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จัดทำโดย

นางสาวแสงแข เนาวบัตร์
รหัสนักศึกษา 600801483028
สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา จว.404 โครงการพิเศษทางจิตวิทยา
ปีการศึกษา 2563
คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ชื่อ – สกุล	: แสงแข เนาวบัตร์
ชื่อโครงการพิเศษทางจิตวิทยา	: การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
สาขาวิชา	: จิตวิทยา คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จาริกจาริต
ปีการศึกษา	: 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 2) เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตาม เพศ และชั้นปี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับการเห็นคุณค่าในตนเอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 405 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามจำนวน 4 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Sample) สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. นักศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 จากคะแนนเต็ม 5.00
2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการเห็นคุณค่าในตนเอง น้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .164
5. สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .413

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของคณาจารย์คณะจิตวิทยา และขอขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จารึกจาริต อาจารย์ที่ปรึกษา โครงการพิเศษทางจิตวิทยาที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะในกระบวนการทำงานด้วยความเมตตา และให้กำลังใจ ตลอดการทำงาน ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา อังกาบสี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัมมัญญิตตา อยู่เจริญ อาจารย์ ดร.อิวัฒน์ รัตนวงศ์ แช และอาจารย์นภาพร อยู่ถาวร ที่กรุณาให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการสืบค้นข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางในการ จัดทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยาและให้กำลังใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยดีมาโดยตลอด และให้ความกรุณา เป็นกรรมการสอบประมวลผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อความสมบูรณ์ของโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารูเพ็ง และอาจารย์ นภาพร อยู่ถาวร ที่กรุณาสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และได้กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องในการสร้างเครื่องมือให้ ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถามครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนางสาวสุตารัตน์ จามจรี เจ้าหน้าที่ประจำคณะจิตวิทยา ที่ได้ให้ความกรุณา ประสานงานและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ศึกษาค้นคว้าตลอดระยะเวลาศึกษาและทำโครงการพิเศษทาง จิตวิทยาฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมชั้นปี คณะจิตวิทยาที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน อยู่เคียงข้างร่วมทุกข์ ร่วมสุข กันมาตลอดระยะเวลาการศึกษาผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ ศักดิ์สิทธิ์ เนาวบัตร คุณแม่อรอนงค์ นิทะรัมย์ และครอบครัวของผู้ศึกษาค้นคว้าที่ให้การสนับสนุนการทำโครงการพิเศษ ทางจิตวิทยา คอยสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนคอยให้กำลังใจให้ความหวังโย ให้ความช่วยเหลือ ในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้ศึกษาค้นคว้าตลอดระยะเวลาที่ศึกษาจนโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

คุณค่าของโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ ขอมอบแต่ ครอบครัว คณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็น ผู้ให้การสนับสนุน ให้ความรัก ความหวังโย กำลังใจ และที่ให้ความรู้ ด้านการศึกษา ตลอดจนนักวิชาการ สาขาวิชาต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้อ้างอิงตั้งปรากฏในโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โครงการพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

แสงแข เนาวบัตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	3
3. ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
4. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
5. กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า	6
6. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	8
1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง	8
1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง	9
1.3 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง	11
1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ	15
1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	19
1.6 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	21
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	23
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู	23
2.2 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	29
2.3 ประโยชน์หรือข้อดีต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	30
2.4 การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	31
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน	32
3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน	32
3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	33
3.3 การวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน	35
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	35
4.1 เพศกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	35
4.2 ชั้นปีกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	36
4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	37
4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	39
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	39
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	47
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	48
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน	49
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	52
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
1. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า	56
2. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	56
3. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	56
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	57
6. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	59
7. ข้อเสนอแนะ	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	68
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้า	70
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	77
ภาคผนวก ง ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	81
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	85
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การเปรียบเทียบตามทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ของมาสโลว์ (Maslow) และ ลัมคินส์ (Lumkins)	21
2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	48
3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี	48
4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง	49
5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการยอมรับแบบประชาธิปไตย	50
6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	51
7 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศ	52
8 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี	53
9 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี	53
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักศึกษา	54
11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักศึกษา	54
12 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	55
13 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง	78
14 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง	82

สารบัญภาพ

ตารางที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า

6

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้สังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนคนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปัญหาทางครอบครัว ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านการบริโภคนิยม เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญ ในการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของชาติให้เกิดขึ้นในอนาคต การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น ต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณภาพเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เพราะบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่า และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม หากได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพแล้วก็เท่ากับเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติ ดังที่ โกลด์ เพ็ชรสุวรรณ (2534, น.35) กล่าวว่า ประเทศที่มีอำนาจในโลกนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่และจำนวนพลเมืองของแต่ละประเทศ แต่ขึ้นอยู่กับ “คุณภาพ” ของคน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลภายในประเทศมีคุณภาพ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2543, น.87) ว่าการศึกษาเป็นการสร้างและการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคลสังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน พอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของชาติและพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ในอนาคต

ในปัจจุบันประเทศไทยของเรากำลังอยู่ในระยะเร่งพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศนั้นสิ่งที่สำคัญคือ ความต้องการทางด้านกำลังคนและทรัพยากรมนุษย์ พลเมืองที่มีคุณภาพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีบุคลิกภาพที่ดีนั้น ควรจะมีการปลูกฝังที่ดั่งมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่ควรจะมีการปลูกฝังบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ตามที่สังคมปรารถนา (Hurlock 1976, น.6 อ้างถึงใน อรชума พุ่มสวัสดิ์, 2539, น.3) และจากการศึกษาเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ โดยสำรวจจากบุคคลแต่ละช่วงอายุ พบว่าบุคคลในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Need) สูงกว่าวัยอื่น และทางจิตวิทยาพัฒนาการระยะวัยรุ่นเป็นระยะที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง มีการตรวจสอบและประเมินค่าตนเองทางด้านกายภาพ สังคม และอารมณ์ โดยดูจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และสังคม

โดยรวม ๆ รวมทั้งต้องการความรู้สึกว่าชีวิตของตนมีคุณค่า การศึกษาความรู้สึกนี้ในบุคคลวัยรุ่นจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

องค์ประกอบหนึ่งของการมองภาพเกี่ยวกับตน คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งมาสโลว์ได้ให้ความหมายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่อยากให้คุณค่าแก่ตนเข้มแข็ง ประสบความสำเร็จ มีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ช่วยเหลือตนเองได้ มีอิสรภาพและมีความเชื่อมั่นในการเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ในโลก ชยาพร ลิ้ประเสริฐ (2536, น.24) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เป็นความรู้สึก และทัศนคติของความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกว่าคุณค่า การมีพลังกำลัง การมีความสามารถและความรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่อย่างมีประโยชน์ และเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นต่อโลก และองค์ประกอบที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว สังคม และกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า สภาพภายในบ้าน และลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐปณีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล (2545, น.51) ที่รายงานไว้ว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ยังพบว่ามีอีกหลายงานวิจัยที่มีปัจจัยสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อาทิ งานวิจัยของ นवलน้อย วิจิตรกุล (2554) ได้ศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครอง จะมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนรักตามใจและปล่อยปละละเลย และพบว่า วัยรุ่นชายจะมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกับวัยรุ่นหญิง ในการอบรมเลี้ยงดูทุกรูปแบบโดยวัยรุ่นชายจะมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นหญิง และกิ่งเพชร ส่งเสริม (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาภาคปกติเพศชายและนักศึกษาภาคปกติเพศหญิงแตกต่างกัน นอกจากนี้ สัมพันธภาพของผู้เรียนและบุคคลแวดล้อม เช่น เพื่อน ยังพบอีกว่ามีความสำคัญต่อการทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับที่เหมาะสม โดยการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน ในงานวิจัยของ จรัสพร ส่งอุบล (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และนุชลดา โรจน์ประภาพรณ (2541) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า การได้รับยอมรับจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549, น.338) กล่าวว่า การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของวัยรุ่น เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ช่วยให้วัยรุ่น

กลับมาเห็นคุณค่าในตนเองได้ จึงเป็นเหตุผลที่สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ โดยศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ ชั้นปี การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพื่อทราบว่าตัวแปรใดมีความเกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา และเพื่อนำตัวแปรดังกล่าวไปเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการ เสริมสร้างหรือพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง นักศึกษามีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่การศึกษาเล่าเรียนได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตาม เพศ และชั้นปี
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และทราบถึงปัจจัยทางจิต-สังคม ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เช่น บิดา - มารดา ครู - อาจารย์ เพื่อน ได้ตระหนักถึงการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวัยรุ่น และนักศึกษาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจนำไปใช้เป็นพื้นฐานประกอบการศึกษาหรือวิจัยต่อไป

4. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 6,383 (ข้อมูลจาก สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2563)

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 375 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้มาจากกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1967, P.886-887, อ้างถึงใน ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 63-64) โดยกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5 % ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลเกินกว่าที่คำนวณไว้ จำนวน 405 คน และผู้ศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 62)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.3.1.1 เพศ

- เพศชาย
- เพศหญิง

4.3.1.2 ชั้นปี

- ชั้นปีที่ 1
- ชั้นปีที่ 2
- ชั้นปีที่ 3
- ชั้นปีที่ 4

4.3.1.3 ปัจจัยทางจิต-สังคม

4.3.1.3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

4.3.1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง

4.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

4.4.1 เพศ (Sex) หมายถึง เพศที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แบ่งเป็น เพศชายและเพศหญิง

4.4.2 ชั้นปี (College Years) หมายถึง ระดับชั้นปีที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2563 แบ่งเป็น ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4

4.5 นิยามปฏิบัติการ

4.5.1 การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองในทางที่ดี เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง มีความภูมิใจในตนเอง การเห็นว่าตนเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นและสังคม รวมถึงมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะทำอะไร ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาวัดคุณค่าในตนเอง โดยใช้แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด (5) ถึง ไม่จริงเลย (1) ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

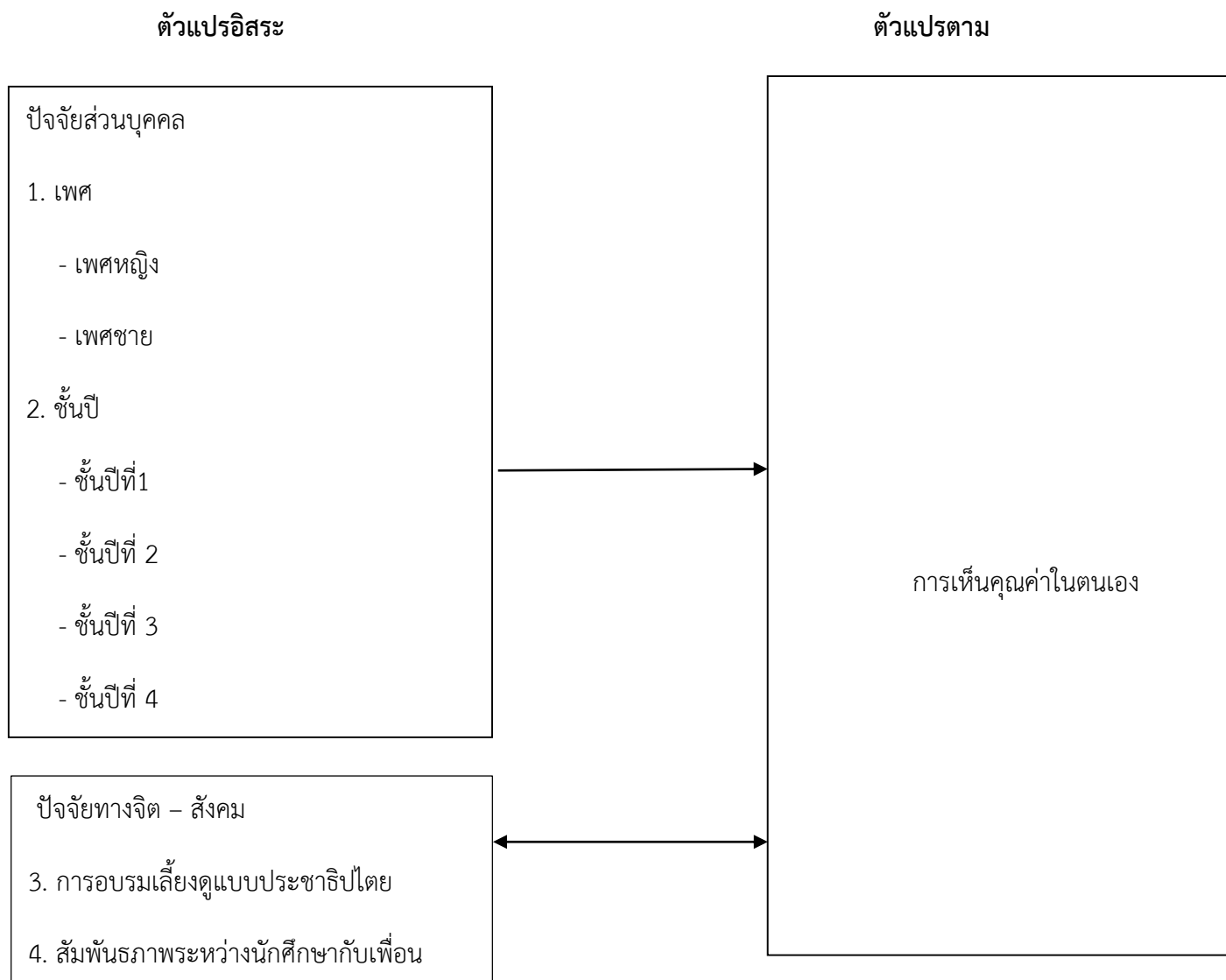
4.5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู ที่นักศึกษารับรู้ว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร

ในการศึกษาครั้งนี้ วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยใช้แบบสอบถามของ นุชลดารโจน์ประภาพรรณ (2541) ซึ่งสร้างและพัฒนามาจากแนวคิดของ Schaefer และ Becker โดยลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ ทำเป็นประจำ (5) ถึง ไม่เคยทำเลย (1) มีจำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

4.5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การห่วงใยสนทนากัน การยอมรับฟัง ความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและเรื่องทั่วไป และร่วมไปถึงการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้แบบสอบถาม สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ของ สายฝน แสนเมือง (2562) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด (5) ถึง ไม่จริงเลย (1) ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนดีกว่า ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

5. กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1-1 กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า

6. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- 6.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน
- 6.2 นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าแตกต่างกัน
- 6.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 6.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา โดยแบ่งสาระสำคัญ ออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.3 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ
 - 1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.6 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.2 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 2.3 ประโยชน์หรือข้อดีต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 2.4 การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
 - 3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
 - 3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพบุคคล
 - 3.3 การวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.1 เพศกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.2 ชั้นปีกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเห็นเห็นคุณค่าในตนเอง

1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Self Esteem ในภาษาไทยได้แปลไว้แตกต่างกัน เช่น การเห็นคุณค่าแห่งตน การเห็นคุณค่าตนเอง คุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าของตนเอง และความภูมิใจในตนเอง เป็นต้น มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความต้องการพื้นฐานขั้นที่ 4 ของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ซึ่งมาสโลว์ (Maslow 1970, น.45 อ้างถึงใน ชูสิทธิ์ สวรรณทะ 2546, น.24) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง นั้น เป็นความรู้สึกของบุคคลที่ต้องการการยอมรับนับถือตนเองและการยอมรับนับถือจากผู้อื่นโดยจำแนกได้ เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ความต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะให้ตนเอง มีความเข้มแข็ง ประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ครอบรู้เชี่ยวชาญ เชื่อมั่นในการเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นและมีอิสระ

2) ความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะให้บุคคลอื่น เห็นว่าตนเป็นคนมีชื่อเสียง มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรีหรือเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น

ปรีชา ธรรมมา (2547, น.153) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง(Self-esteem) หมายถึง การที่บุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของตัวเอง กับทั้งเห็นว่าคุณค่าของตนเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ติงามต่อตนเอง

อุบลวรรณ บุญจง (2546, น. 12) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นผลรวมของแนวทางที่บุคคลจะประเมินตนเอง เป็นคนอย่างไร และยอมรับการประเมินจากผู้อื่น ซึ่งมีผลต่อบุคคลโดยเฉพาะในองค์กร หากบุคคลในองค์กรมีการรับรู้ถึงการประเมินดังกล่าว ก็ย่อมจะผลักดันการทำงานในองค์กรให้สำเร็จได้ และพลังอำนาจความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับดึงเอาศักยภาพในตัวเราออกมาใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ นำไปสู่หนทางแห่งความสำเร็จแห่งชีวิตอย่างเต็มที่

วิไลวรรณ สวัสดิ์กุล (2560, น. 23) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ประเมินตนเองว่ามีคุณค่า มีความสำคัญ มีความเชื่อว่าตนเองสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้มีการยอมรับนับถือตนเอง ภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง ก่อให้เกิดความที่ติงามต่อตนเองในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

จรัสพร ส่งอุบล (2553, น. 13) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมิน หรือตัดสินคุณค่าของตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเอง ในด้านความคิดเกี่ยวกับ ความสำเร็จของตน ความสามารถของตน ร่างกายของตน และความรู้สึกว่าตนเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นคนสำคัญของบุคคลอื่น ประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยเฉพาะคนใกล้ชิด

ณัฐกานต์ ทรัพย์ไพศาล (2553, น.23) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองของบุคคลออกมาทางด้านบวก หรือ ลบ จากการตรวจสอบความสำคัญ ความสามารถ การประสบความสำเร็จของตนเอง การยอมรับตนเอง และการยอมรับจากผู้อื่น

ทัศนีย์ ทิศสุกใส (2551, น.10) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ในเรื่องการยอมรับตนเอง การนับถือตนเองความเชื่อมั่นในตนเองที่จะประสบความสำเร็จ การยอมรับในความล้มเหลวของตนเอง ซึ่งได้จากการประเมินค่าความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์ของตัวตน กับตัวตนในอุดมคติของแต่ละคน

นวลน้อย วิจิตรกุล (2544, น.28) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของตนเองในด้านความสามารถ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ทำให้ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่ามีความสามารถ ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับทั้งตนเองและบุคคลรอบ ๆ ข้าง

อัญชลี วิทยาพิพัฒน์ (2546, น.28) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง อันเกิดมาจากการที่บุคคลประเมินตนเองในด้านสังคม ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านรูปลักษณ์และด้านทั่วไป

อมรพรรณ ลิวดิวงษ์ (2547, น.29) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง โดยการประเมินค่า ในด้านมุมมองรวม การศึกษา ภาพลักษณ์ ครอบครัวและสังคม

อัญชลี ประสบจตุรพร (2549, น.17) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองว่ามีคุณค่า มีความเชื่อมั่น และมีความสามารถที่จะทำสิ่งใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามความเป็นจริง โดยการประเมินตนเองจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวในประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับนับถือตนเองหรือไม่ยอมรับตนเอง

จากความหมายการเห็นคุณค่าในตนเองข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองในทางที่ดี เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง มีความภูมิใจในตนเอง การเห็นว่าตนเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นและสังคม รวมถึงมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะทำสิ่งใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อทุกช่วงชีวิตของบุคคล บุคคลที่เห็นคุณค่าในตัวเองต่ำหรือมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ก็เปรียบเสมือนเป็นคนพิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับการพิการทางร่างกาย ซึ่งทำให้ประสบความล้มเหลวในชีวิตทุก ๆ ด้าน การเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีความสำคัญต่อทุกคนทุกช่วงชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและสามารถบ่งชี้คุณภาพชีวิตของบุคคลได้ว่าเป็นอย่างไรบุคคลจะแสดงระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันออกมาโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ด้วยลักษณะท่าทางน้ำเสียง คำพูด และการกระทำ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงจะสามารถสร้างสรรค์ความคิดหรือการกระทำที่จะเผชิญความเครียดต่าง ๆ ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัว ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ชีวิตที่มีผลต่อความคิด ความปรารถนา ค่านิยม อารมณ์และการตั้งเป้าหมายในชีวิตของแต่ละบุคคล อันมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม จนกระทั่งกลายเป็นลักษณะของบุคลิกภาพและการประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวทั้งในชีวิต ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ได้ในที่สุด พรธรราย ทรัพย์ะประภา, (2548) สอดคล้องกับ ปรีชา ธรรมา, (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะต่าง ๆ ของการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งระดับสูงและระดับต่ำ บ่งบอกให้ทราบถึงบุคลิกภาพที่ต่างกันอย่างชัดเจน อันเป็นผลจากพัฒนาการของแต่ละคน บุคคลใดที่มีลักษณะของการเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูงนับว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพื้นฐานสำหรับการพัฒนาตนให้ก้าวไปสู่ขั้นถัดไป คือการบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดแห่งตน (Self-actualization) อันเป็นพัฒนาการที่เกิดจากการตอบสนองความต้องการขั้นสูงสุดตามแนวทศนะของมาสโลว์ ส่วนผู้ที่มีลักษณะของการเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพื้นฐานไม่มั่นคงที่เอื้อต่อการพัฒนาตนแล้วยังเป็นผู้ที่มีอุปสรรคขัดขวางทำให้การพัฒนาตนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ ป.มหาจันทร์ (2536) ได้สรุปการ เห็นคุณค่าในตนเองที่มีผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองกับการเรียนการเห็นคุณค่าในตนเองจัดว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง มีความเฉลียวฉลาดแต่ถ้าหากไม่มีการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วนักเรียนจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเลย เนื่องจากเมื่อนักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะไม่พึงพอใจในสภาพที่โรงเรียน สภาพการเรียนและผลการเรียนของตน นักเรียนจะไม่มีแรงกระตุ้น ไม่มีความสนใจในการเรียน หากแต่จะให้ความคิดและการกระทำส่วนใหญ่ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความกลัว และความวิตกกังวล ส่วนนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปานกลางแต่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน

2. การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนักเรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แต่นักเรียนที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองมักจะแสดงความก้าวร้าว หรือไม่ก็หลบหลีกการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นกล่าวคือ บางครั้งก็ต้องการชมเชยผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อทดแทนการขาดความนับถือตนเอง ลักษณะเช่นนี้ทำให้นักเรียนไม่พอใจที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเชื่ออย่างฝังใจว่าผู้อื่นจะคิดต่อตนเหมือนกับที่ตนคิดต่อตนเอง เช่น นักเรียนที่คิดว่าตนเองไร้ค่า ไร้ความสามารถก็จะมองว่าผู้อื่นคิดต่อตนเช่นนี้ด้วยความคิดของนักเรียนที่ขาดความเคารพตนเอง จะเป็นเสมือนรั้วที่กั้นไม่ให้คนอื่นเข้าถึงตัวได้ง่าย

3. การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสร้างสรรค์ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้ามีความหวาดกลัว ความวิตกกังวล เช่น กังวลว่าผู้อื่นจะติว่างานของเราไม่ดี ผู้อื่นไม่ยอมรับผลงานของตน ดังนั้นถ้านักเรียนยังต้องพึ่งพาผู้อื่น ยังต้องแสวงหาคำยกย่องชมเชย แสวงหาการยอมรับจากผู้อื่น นักเรียนยังจะต้องทำตามความต้องการของผู้อื่นมากขึ้น การที่นักเรียนยังขึ้นอยู่กับผู้อื่นนี้ทำให้ไม่สามารถกระทำสิ่งใดอย่างสร้างสรรค์ได้

4. การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสำเร็จในชีวิตการเห็นคุณค่าในตนเองมิได้เป็นเพียงความคิดหรือความรู้สึกที่บุคคลเก็บเอาไว้ในใจเท่านั้น แต่มีอิทธิพลต่อวิธีที่บุคคลที่คิดทำและพูดในทุก ๆ แง่รวมทั้งกิริยา

ท่าทางที่แสดงออกมาความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นและความสำเร็จในชีวิต เพราะการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวข้องกับ เป็นวงจรการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกล้าแสดงออก การเป็นคนว่องไว ส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษาและด้านสังคม มีความผิดปกติทางจิต อัมพาตและอาชญากร มักจะเป็นบุคคลที่ขาดการเห็นคุณค่าในตนเอง (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์, 2532) การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคล มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและเป็นพลัง ทางด้านจิตใจ ที่ช่วยให้บุคคลสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิกันต์ ธนะโสธร, 2529) สอดคล้องกับ (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์, 2532) บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่น ในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็งมีความสามารถ มีศักยภาพ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อ สังคม ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลนั้นไม่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง เขาก็มักจะมีชีวิตที่กังวล มีปมด้อย อ่อนแอช่วยตนเองไม่ได้ รับรู้ตนเองในทางที่ไม่ดีท้อแท้ใจ คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ ลึกลับ ประเมินคุณค่าใน ตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีแนวโน้มที่จะโทษผู้อื่น มีสภาพจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถยอมรับการวิจารณ์จากผู้อื่นและปฏิเสธการวิจารณ์ นั้นทั้งนี้เพราะการวิจารณ์ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองด้อยลงและไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ทำให้เขาขาด ความมั่นใจในตนเองและไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

การเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในปัจจุบัน มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดขึ้นโดยริบตัวกับเด็ก และเยาวชนไทยของเรา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียม ตัวเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติสืบต่อไป (จรรยา สุวรรณทัต 2531 : 49) ในประเทศญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงทรัพยากรบุคคล โดยเสริมสร้างค่านิยม พื้นฐานที่สำคัญ คือ สร้างความรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะแต่ละประเทศตระหนักว่า การพัฒนาสังคม ให้ก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นต้องปลูกฝังลักษณะที่สร้างเสริมให้บุคคลการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อนำไปสู่ความ เชื่อมั่นในตนเองของบุคคล ทำให้บุคคลสร้างสรรค์ อันจะทำให้สังคมก้าวหน้า สำหรับประเทศไทย แผนพัฒนา ประเทศที่ผ่าน ๆ มา รัฐบาลได้ปรับแนวทางการพัฒนาสังคม จากที่ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาสังคมส่วนรวม มาให้ความสำคัญแก่การพัฒนาสังคม ในระดับพื้นฐาน คือ ระดับคน ครอบครัว และชุมชน อันเป็นส่วนย่อย ของสังคมให้มากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนเป็นทรัพยากรอันมีความสำคัญยิ่งของประเทศ หาก มีการพัฒนาคนให้ มีคุณภาพสูงขึ้นแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมมีคุณภาพดีตามไปด้วย ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญในทรัพยากรบุคคล ณ ปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ และแนวทางการ พัฒนา ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดหมายหนึ่งของการพัฒนา มิใช่เอาเศรษฐกิจของ ประเทศเป็นหลัก เหมือนแผนพัฒนาฉบับก่อน ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ชินทิพย์ อารีสมาน (2545: 53) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองว่า มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน สามารถ เผชิญปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนได้ มีความกระตือรือร้นเพื่อไปให้ถึงจุดหมาย ยอมรับความจริง สามารถพูดถึง ความล้มเหลวหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์

คุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตของตนเองอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่สร้างปัญหาแก่ผู้อื่น และสังคมจะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีความสำคัญจึงสมควรปลูกฝังความรู้สึกเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในเยาวชนของชาติ ในการที่จะได้บุคลิกภาพของคนไทยยุคใหม่ ที่มีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถเผชิญปัญหา คิดได้อย่างมีระบบ แก้ปัญหาและอุปสรรคได้เป็นอย่างดีมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อบุคคลอื่นของสังคมในทางที่ดีด้วย

นอกจากนี้ รัศมี โพนเมืองหล้า (2543, น.34) กล่าวว่า การสนับสนุนความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่ามีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการนับถือตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้ มีสุขภาพจิตที่ดีและมีบุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวได้ดี จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น มีความสำคัญยิ่ง สมควรที่จะต้องปลูกฝังความรู้สึกเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่วัยเยาว์วัย ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางบุคลิกภาพให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง เสริมสร้างความเชื่อมั่น ในตนเองและสามารถเผชิญกับปัญหา แก้ปัญหาและอุปสรรคได้เป็นอย่างดี ซึ่งความรู้สึก ที่ดีต่อตนเองนี้จะส่งผลต่อผู้อื่นในทางที่ดีด้วย

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญต่อทุกช่วงของมนุษย์ เพราะเป็นการรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริงของชีวิต และเป็นพื้นฐานการมองชีวิตให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง สามารถเผชิญอุปสรรคที่เกิดขึ้น สามารถยอมรับพร้อมหาแนวทางแก้ปัญหาให้ผ่านไปได้อย่างดี บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่า ตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม ในทางตรงข้าม บุคคลที่ไม่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ช่วยตนเองไม่ได้รับรู้ตนเองในทางที่ไม่ดีคิดว่าตนไม่มีประโยชน์สิ้นหวังประเมินตนเองต่ำกว่าผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการปรับตัวของบุคคลนั้น ๆ ด้วย

1.3 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง

คุณลักษณะด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของบุคคลเป็นผลมาจากองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล

องค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย สภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน ค่านิยมส่วนตัว และระดับความมุ่งมั่นในชีวิต ฯลฯ

องค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและในชุมชนที่อยู่อาศัย ฯลฯ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981 : 118-119 อ้างถึงใน อรชума พุ่มสวัสดิ์, 2539, น.13-15) พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง มี 2 ประเภท คือ องค์ประกอบภายในตนเองและองค์ประกอบภายนอกตนเอง

1. องค์ประกอบภายในตนเอง คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคนที่มีผลทำให้การเห็นคุณค่าในตนเอง ของบุคคลแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (Physical Attributes) เช่น ความสวยงามของรูปร่างหน้าตา ความคล่องแคล่วว่องไว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพดี จะมีความเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อย อย่างไรก็ตามก็ดี ลักษณะทางกายภาพใด ๆ จะส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่เพียงใด ยังขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ อีกด้วย

1.2 สมรรถภาพ ความสามารถและผลงาน (General capacity, Ability and Performance) องค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความถี่ของการประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในสิ่งที่กระทำ โดยจะมีเรื่องสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวพันด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งจะหมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สติปัญญาจะมามีผลต่อสมรรถภาพและผลการเรียนของนักเรียนด้วย

1.3 ภาวะทางอารมณ์ (Affective states) เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกเห็นคุณค่า ความเป็นสุข ความวิตกกังวล หรือภาวะอื่นที่อยู่ในตัวบุคคล อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประเมินถึงสิ่งที่ตนประสบและเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แล้วมีผลต่อการประเมินตนเองในเวลาต่อมา บุคคลที่ประเมินตนเองในทางที่ดีจะมีความรู้สึกพึงพอใจ ความสุข ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ประเมินตนเองในทางไม่ดี ไม่พอใจในชีวิตของตน และหมดหวังในอนาคต

1.4 ค่านิยมส่วนตัว (Self-values) โดยทั่วไปบุคคลจะให้ความพอใจในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป บุคคลมีแนวโน้มจะใช้ค่านิยมของสังคม เป็นตัวตัดสินการเห็นคุณค่าของตนเอง ถ้าค่านิยมของตนเองสอดคล้องกับสังคม จะทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น แต่ถ้าค่านิยมของตนเองไม่สอดคล้องกับสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองจะต่ำลง

1.5 ความปรารถนาของบุคคล (Aspiration) การตัดสินการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเกิดจากการเปรียบเทียบผลงาน และความสามารถของตนเองกับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตนเองได้ตั้งไว้ ถ้าผลงานและความสามารถเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตนเองตั้งไว้ หรือดีกว่าจะทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลงานและความสามารถไม่เป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์ บุคคลจะคิดว่าตนเองไร้ค่า

1.6 เพศ (Sex) สังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญกับเพศชาย การประสบความสำเร็จของเพศชาย มักจะถูกมองว่าเกิดจากความสามารถ แต่ถ้าเป็นหญิงกลับถูกมองว่าเป็นเพราะความพยายามหรือความโชคดี ดังนั้นจึงพบว่าส่วนใหญ่เพศชายมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติต่อผู้หญิง และระดับการเห็นคุณค่าในตนเองความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมด้วย

1.7 ปัญหาต่าง ๆ และโรคร้ายไข้เจ็บ (Problems and Pathology) ได้แก่ปัญหาสุขภาพจิตทั่ว ๆ ไป อาการทางกายที่มีสาเหตุมาจากจิตใจ (Psychosomatic Symptoms) กล่าวว่า ผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวสูงจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และจะแสดงออกมาในรูปแบบความวิตกกังวล มีความทุกข์ ส่วนผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวน้อย จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

2. องค์ประกอบภายนอกตนเอง คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัวและพ่อแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลมาก ดังนั้น ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตเด็กที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น การสนับสนุน ให้กำลังใจให้สิทธิเสรีภาพในการกระทำของเด็ก ระเบียบกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ให้การปกครองลูก และการจัดการดูแลให้เด็กมีอิสระในขอบเขตที่กำหนด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เด็กสามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองได้

2.2 โรงเรียนและการศึกษา เป็นสถานที่พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองต่อบ้าน โรงเรียนมีหน้าที่ช่วยนักเรียนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในทักษะ ความสามารถและการเห็นคุณค่าในตนเองเมื่ออยู่ในชั้นเรียน เช่น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งไม่ขัดกับกฎระเบียบที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ การฝึกนักเรียนให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง

2.3 สถานภาพทางสังคมไม่ควรเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่น โดยพิจารณาจากอาชีพตำแหน่งการงาน บทบาททางสังคม สถานทางเศรษฐกิจ วงศ์ตระกูล เป็นต้น บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมสูง จะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เขารู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง กว่าบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมระดับปานกลางหรือต่ำ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า สถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ค่อยเด่นชัดนัก เพราะบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับต่ำ มีทั้งบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ ดังที่คูเปอร์สมิธ ศึกษาพบว่า ยิวเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับต่ำ แต่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า โปแตสแตนท์ และคาทอลิก ซึ่งเป็นพวกที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับสูง

2.4 สังคมและกลุ่มเพื่อน การที่บุคคลปฏิสัมพันธ์กับสังคมและเพื่อนจะช่วยในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง การที่บุคคลไม่ได้รับการยอมรับ ไม่เป็นที่ประทับใจในกลุ่มเพื่อน จะทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง จะกลายเป็นคนที่เจี๊ยบขริม ชอบเก็บตัว และไม่เป็นที่ไว้วางใจของเพื่อน

ปรีชา ธรรมา (2547, น.153) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของบุคคลว่าเป็นผลมาจากองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล องค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย สภาพจิตใจ อารมณ์ ความลึกต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน ค่านิยมส่วนตัว และระดับความมุ่งหวังในชีวิต ฯลฯ องค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและในชุมชนที่อยู่อาศัย ฯลฯ"

อุมาพร ตรังสมบัติ (อ้างถึงใน สุธนีย์ ลิกชะไชย และคณะ, 2556, น.62) แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความนับถือตนเอง ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น เด็กที่มีรูปร่างหน้าตาดีก็มักจะมีภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนเด็กที่มีร่างกายพิการหรือเจ็บป่วยบ่อย ๆ ก็มักมีความนับถือตนเองต่ำ เด็กที่มีบุคลิกภาพหรือพื้นอารมณ์ที่หนักแน่น ไม่มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ก็มักจะมีความนับถือ ความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของตน และมีความนับถือในตนเองสูงกว่าเด็กที่ประสบแต่ความล้มเหลว

2. ปัจจัยภายนอก หมายถึง สิ่งที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง ครู ผู้ร่วมงาน เป็นต้น ข้อมูลย้อนกลับที่เด็กได้รับจากผู้อื่นจะเป็นสิ่งที่กำหนดความนับถือตนเองของเด็ก เช่น เด็กที่พ่อแม่กล่าวคำชมมากกว่าคำตำหนิ มักมีความนับถือตนเองสูง เด็กที่เพื่อน ๆ ชอบเล่นด้วย ก็จะมีความรู้สึกดีกับตนเอง แต่เด็กที่เพื่อนไม่ชอบเล่นด้วยก็จะมีความรู้สึกแย่ ข้อมูลย้อนกลับที่เด็กได้รับจากผู้คนรอบข้างจะถูกประมวลเข้าไว้ในภาพแห่งตน เป็นความคิดว่าตนเอง มีค่าหรือไร้ค่า เมื่อเด็กมองตนเอง ภาพที่เขามองเห็นจะเป็นผลรวมของทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด และมุมมองต่าง ๆ ที่สะท้อนมาจากผู้อื่น ดังนั้นการได้รับข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

ออรูมา สวงนญาตี (2544, น.1) ได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกัน ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองภายใน (Inner Self-Esteem) คือ การที่บุคคลมีความสามารถ มีสมรรถนะ และการกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ แล้วได้ผลตามที่ตนปรารถนา กระบวนการประเภทนี้ได้มาจากการรับรู้ของตนเองจากสิ่งแวดล้อม โดยเกี่ยวข้องกับการกระทำการควบคุม และกำลังความสามารถ เพราะถ้าบุคคลรู้จักตนเองและประเมินตนเองจากการกระทำได้รับผลสำเร็จจากความพากเพียรพยายาม สิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานของคุณสมบัติแห่งตน (Self-Efficacy) การเห็นคุณค่าในตนเองขั้นพื้นฐานนั้นจะถูกสร้างขึ้นอย่างถาวรจากประสบการณ์ตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต

2. การเห็นคุณค่าในตนเองภายนอก (Functional Self-Esteem) การเห็นคุณค่าในตนเองชนิดนี้สร้างขึ้นผ่านการประเมินปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต และเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลเปลี่ยนแปลงบทบาทอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต การเห็นคุณค่าในตนเองชนิดนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับความคาดหวังต่อบทบาททางสังคม และความสามารถในการเผชิญปัญหา และเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากกว่า ที่เป็นการเห็นคุณค่าในตนเองขั้นพื้นฐาน เพราะถ้าการเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ลดลง บุคคลจะแสดงออกถึงความหมดหวัง อ่อนล้า มีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองประกอบด้วยสองด้าน คือ องค์ประกอบภายใน ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลแต่ละคนที่แตกต่างกันส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน เช่น สมรรถภาพ ความสามารถและผลงาน ภาวะทางอารมณ์ ค่านิยมส่วนตัว และองค์ประกอบภายนอกคือสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลให้เห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันด้วย เช่น ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ

แบรนเดน (อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน, 2539, น.17) ได้กล่าวถึง บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
2. เชื่อว่าตนเองฉลาด มีความสามารถ มีคุณค่า และมีประสิทธิภาพ
3. มีพลังความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเอง

4. มีความมานะพยายามที่จะชนะอุปสรรคและเผชิญกับปัญหายุ่งยากซับซ้อน
5. กระตือรือร้นเพื่อให้งานไปถึงจุดหมายที่ต้องการ
6. ยอมรับความเป็นจริง สามารถพูดถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของตน

อย่างตรงไปตรงมา และซื่อสัตย์

7. รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตนเอง
8. กล้าแสดงทัศนคติอย่างเปิดเผย
9. อยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

ลินเด็นฟิลด์ (Lindenfield. 1995; 4-9 อ้างถึงใน ประภากร โภกลมิมศรี 2544, น.32-33)

ได้กล่าวถึง ลักษณะของคนที่มีคุณค่าในตนเองสูง ดังนี้

1. สงบและรู้สึกผ่อนคลาย (Calm and Relaxed) สามารถควบคุมตนเองได้แม้เผชิญอยู่กับความยุ่งยาก และความท้าทายที่หวาดกลัวอยู่ก็ตาม มักไม่ค่อยมีความเครียดปรากฏ อยู่บนใบหน้าแม้ว่าผ่านการได้รับความกดดันสูงก็ตาม จะสามารถคืนสู่ความสงบได้อย่างรวดเร็ว

2. ดูแลตนเองอย่างดี (Well Nurtured) มีความเป็นอยู่ที่ดีในเรื่องการดูแลตนเอง และการออกกำลังกาย การไม่ทำลายตัวเองด้วยการละเลยสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร การนอนหลับ การดื่ม รวมทั้งการแต่งกายตนเองเป็นพิเศษ เมื่อเจ็บป่วยหรือตนอยู่ภายใต้ความกดดัน

3. มีพลังและจุดหมาย (Energetic and Purposeful) มีชีวิตชีวาทั้งร่างกาย และจิตใจในการเปลี่ยนแปลงที่ดี

4. เปิดเผยและแสดงความรู้สึก (Open and Expressive) สามารถสื่อสารกันได้อย่างตรงไปตรงมา ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง ซึ่งบ่งชี้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ทันที และสามารถควบคุมหรือหยุดความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้เมื่อต้องการ

5. คิดในทางที่ดีและมองโลกในทางที่ดี (Positive and Optimistic) มักไม่ค่อยมีความวิตกกังวล และความหวาดกลัวเมื่อพบความผิดพลาด ขณะที่กำลังเรียนรู้ประสบการณ์ที่ไม่ค่อยคุ้นเคย ก็สังเกตกระบวนการนั้นอย่างเปิดเผยและรู้สึกปลอดภัย เมื่อปลดปล่อยความตึงเครียดแล้วก็จะกลับมาแก้ปัญหาใหม่ และมองเห็นโอกาสในการแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งที่เขาสนใจ

6. มีความมั่นคงในตนเอง (Self-Reliant) สามารถที่จะกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ และเป็นตัวของตัวเอง พึ่งพาตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้อื่นคอยชี้แนะ

7. มีความสามารถในการเข้าสังคมและร่วมมือกับผู้อื่นได้ (Sociable and Co-operative) สามารถเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสามารถประนีประนอม เพื่อความเข้าใจอันดี และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บุคคลเหล่านี้สามารถชื่นชมความสำเร็จของผู้อื่นได้ อีกทั้งยังสนับสนุน ให้กำลังใจในการพัฒนาตนเองของบุคคลอื่นอีกด้วย แม้จะก้าวไปสู่ผู้นำก็สามารถแบ่งปันพลังอำนาจได้อย่างเหมาะสม

8. มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (Appropriately Assertive) สามารถยื่นกรานความต้องการ และสิทธิของตนได้

9. มีการพัฒนาตนเอง (Self-Developing) แม้บุคคลเหล่านี้จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง แล้วก็ยังตรวจสอบตนเองอยู่เสมอ มีความสุขกับการได้รู้ข้อบกพร่อง และความผิดพลาดของตนเองอันจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981,อ้างถึงใน ปรีชา ธรรมา 2547, น. 154-155) กล่าวว่า ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองและลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล ดังนี้

1. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง

- 1.1 รับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง
- 1.2 ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง
- 1.3 จิตใจเปิดกว้าง ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง
- 1.4 สามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเหตุการณ์
- 1.5 มีความกระตือรือร้น มานะพยายาม
- 1.6 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.7 มีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ
- 1.8 ไม่กลัวการเสี่ยง เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ
- 1.9 ไม่เป็นทุกข์มากนัก เมื่อทำอะไรไปแล้วไม่เกิดผลดี
- 1.10 มักจะเป็นผู้นำในการอภิปราย
- 1.11 ความเป็นตัวของตัวในการแสดงความคิดเห็น
- 1.12 ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
- 1.13 มีความคิดสร้างสรรค์
- 1.14 มองโลกในแง่ดี
- 1.15 มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
- 1.16 พึ่งพอใจ และเคารพตนเอง
- 1.17 รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ยอมรับตนเอง
- 1.18 ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.19 ใส่ใจและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น
- 1.20 ใช้กลไกการปรับตัวป้องกันตนเองน้อย
- 1.21 มักริเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน
- 1.22 มีความยืดหยุ่น
- 1.23 มีความวิตกกังวลน้อย
- 1.24 โดยภาพรวมแล้ว มีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ

- 2.1 ไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง

- 2.2 มองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี ไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง
- 2.3 ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นแตกต่างไปจากคนอื่น
- 2.4 มีความวิตกกังวลสูง
- 2.5 รู้สึกไม่เป็นสุข
- 2.6 ไม่มีความพยายามที่จะทำงานยากลำบาก
- 2.7 เมื่อพบอุปสรรคก็ท้อถอย
- 2.8 หลีกเลี่ยงการเผชิญกับปัญหา
- 2.9 ไม่มีความยืดหยุ่น
- 2.10 ยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักและคุ้นเคย
- 2.11 หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ
- 2.12 มักจะคล้อยตามผู้อื่น
- 2.13 มีความอับอายสูง
- 2.14 ไม่กล้าปฏิเสธสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการ
- 2.15 กลัวการตัดสินใจของคนอื่นต่อตนเอง
- 2.16 รู้สึกว่าตนเองด้อย
- 2.17 กลัวการทำให้คนอื่นโกรธ
- 2.18 หวั่นไหวต่ออิทธิพลของสังคม
- 2.19 มักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ
- 2.20 มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับแก่ตน
- 2.21 มักไม่ให้ความสนใจกับเรื่องอื่น
- 2.22 เกิดความรู้สึกเสียใจ น้อยใจบ่อย ๆ
- 2.23 มีอาการเครียดทางประสาท
- 2.24 ไม่ใส่ใจกิจกรรมทางสังคม
- 2.25 มีความคาดหวังความสำเร็จของชีวิตอยู่ในระดับต่ำ
- 2.26 มักได้รับความทุกข์จากอาการจิตประสาทแปรปรวน เช่น วิตกกังวล นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ กัดเล็บ หัวใจสั่น ซึมเศร้า

จากลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง ได้แก่ สามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรค ไม่อยู่กับความเศร้าซึมหรือโกรธแค้น เป็นบุคคลที่สามารถให้ และรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ มีความเชื่อมั่น มองโลกในด้านบวก รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ยอมรับตนเอง และมีความคิดสร้างลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ได้แก่ มีแนวโน้มที่จะยอมให้สิ่งภายนอกควบคุม ขาดทักษะมนุษยสัมพันธ์ ขาดความมั่นใจ มองตัวเองไม่ดี ไม่มีความยืดหยุ่น และไม่ใส่ใจกิจกรรมทางสังคม

1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

แม้นักจิตวิทยาจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลทั่วไป แตกต่างกันอย่างออกไปบ้าง เป็นความคิดเห็นที่ละเอียดประกอบด้วยสาระสำคัญอันมีความหมายร่วมกัน เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบเชิงจิตวิทยาแล้ว จะเห็นตัวอย่างอ้างอิงได้ ดังนี้

เจมส์ (James, 1890, อ้างถึงใน ปรีชา ธรรมมา 2547, น. 153) กำหนดให้การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสัดส่วนระหว่างความสำเร็จที่แท้จริงกับความคาดหวังความสำเร็จของบุคคลนั้น (การเห็นคุณค่าในตนเอง= ความสำเร็จ) ต่อมาในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 1970- 1996 ความคิดปรากฏออกมาค่อนข้างจะต่อเนื่องกันมากพอสมควร เช่น มาสโลว์ (Maslow, 1970) เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นว่าตนเองมีความเข้มแข็ง มีคุณค่า มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในการกระทำภารกิจต่าง ๆ โพลิต (Polito, 1977) มีความคิดเห็นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นผลจากการประเมินคุณค่าของตนเองในด้านความรู้สึกต่าง ๆ ไรซ์ (Rice, 1996) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าเป็นการรับรู้คุณค่าของตนเอง เหล่านี้เป็นต้น

สยุมพร เค โปบูลย์ (2544, น. 26-27 อ้างถึงใน วิไลวรรณ สวัสดิ์กุล, 2560, น.28-29) อีริกสัน (Erikson) มีความเห็นว่า พัฒนาการเป็นเรื่องทางจิตสังคม และพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ซึ่งเกิดขึ้นทุกช่วงวัยของชีวิต การอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละช่วงอย่างเหมาะสมก็จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจโดยแบ่งพัฒนาการออกเป็น 8 ระยะ

1. เชื่อใจ - ไม่เชื่อใจ (Trust vs Mistrust) เด็กทารก - 1 ปี ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสมในวัยนี้ เด็กจะพัฒนาความไว้วางใจจากพ่อแม่ ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก หรือเด็กอาจจะเกิดความหวาดระแวง เกิดความไม่ไว้วางใจเพราะการปฏิบัติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก

2. เป็นตัวของตัวเอง - ไม่มั่นใจในตัวเอง (Autonomy vs Doubt) วัย 2-3 ปี กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของเด็กแข็งแรงขึ้น เด็กเริ่มซุกซนอยากจับ อยากลอง อยากทำสิ่งต่าง ๆ ตามความสามารถ ถ้าเด็กได้ทำตามที่ต้องการ ก็จะเป็นการเรียนรู้และมีความเป็นตัวของตัวเอง ถ้าพ่อแม่ทำทุกอย่างแทนเด็ก เด็กจะไม่มีโอกาสเรียนผิดเรียนถูก จะเป็นผลกระทบทำให้เด็กไม่มีความมั่นใจในตนเองเมื่อเติบโตใหญ่

3. คิตรีเริ่ม (Initiative vs Guilt) วัย 4-5 ปี พ่อแม่ควรส่งเสริม และสนับสนุนเด็กให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ จริงใจและเต็มใจในการตอบคำถามของเด็ก เป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดดี ๆ ริเริ่มสร้างสรรค์ หากเด็กไม่ได้รับการสนใจ เด็กจะรู้สึกผิด รู้สึกเบื่อ และไม่อยากคิดทำสิ่งใด

4. ขยันหมั่นเพียร - รู้สึกต่ำต้อย (Industry vs Inferiority) วัย 6-11 ปี การได้รับคำชมจากพ่อแม่ ทำให้เด็กมีกำลังใจ มีความกระตือรือร้น มีความขยันหมั่นเพียร และสามารถทำงานใด ๆ ได้สำเร็จโดยง่าย ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ เด็กจะรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีกำลังใจ ขาดแรงจูงใจ และเกิดความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า

5. เอกลักษณ์ - สับสนในบทบาท (Identity vs Role confusion) วัย 12-18 ปี เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักวิเคราะห์ตนเอง รู้ว่าตนเป็นใครต้องการอะไร มีทัศนคติอย่างไรและเป้าหมายในอนาคตคืออะไร เมื่อค้นพบตนเองแล้ว เด็กก็จะแสดงบทบาทอย่างถูกต้อง และถ้าหากยังไม่พบ เด็กจะเกิดความสับสนได้บทบาทตนเอง

6. ผูกพันใกล้ชิด - แยกตัว (Intimacy vs Isolation) วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่ต้องการเพื่อนสนิท เพื่อนที่รู้จัก สามารถรับฟังพูดคุยปรึกษาและกันและกันได้ ถ้าหากไม่สามารถสร้างความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับผู้อื่นได้ แต่กลับมีแต่ความรู้สึกแข่งขันชิงดีชิงเด่น เข้ากับใครไม่ได้ มีแต่ความขัดแย้งทะเลาะเบาะแว้งกับคนอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การต้องแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว

7. ใจกว้าง - คิดถึงแต่ตัวเอง (Generativity vs Self absorption) วัยกลางคน ถ้าผ่านพัฒนาการช่วงที่ 5-6 ไปได้ด้วยดีแล้ว ก็จะพร้อมทำประโยชน์ให้แก่สังคมและส่วนรวม รู้จักอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานเป็นคนดี หากเป็นไปในทางตรงกันข้าม ก็จะคิดถึงแต่ตนเอง ไม่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายชีวิต

8. ความมั่นคง - ความสิ้นหวัง (Integrity vs Despair) วัยเกษียณหรือวัยชราภาพ เป็นวัยที่ต้องการความสงบสุข พอใจในชีวิตตน แต่ถ้าการพัฒนาไม่เต็มตั้งแต่ต้น จะหาความสงบสุขให้ตนเองไม่ได้ ไม่ยอมรับสภาพของตนเอง รู้สึกเสียดายเสียใจกับสิ่งที่ผ่านมาในอดีต รู้สึกสูญเสียและสิ้นหวัง

สรุปได้ว่าถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิดอย่างเหมาะสมและมีพัฒนาการที่เปี่ยมไปด้วยความสุขนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในแต่ละช่วงแต่ละวัยของชีวิต การเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม และให้ความรักอย่างเพียงพอ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ เชื่อมั่น รู้สึกดี ๆ มีชีวิตชีวา และมองโลกสดใสงดงาม แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีเกิดความยุ่งยากทางใจก็จะเป็นไปในทางตรงกันข้ามดังนั้น ความรู้สึกของเด็ก จึงขึ้นอยู่กับกรปฏิบัติตัวของพ่อแม่ ซึ่งจะต้องทำให้เด็กเชื่อใจแน่ใจว่ารักเขาเพราะสัมพันธ์ในช่วงต้นๆของชีวิต เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญมากในการพัฒนาความเชื่อมั่น และอารมณ์ความของเด็กในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กจึงต้องได้รับการเรียนรู้และฝึกฝน เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง เพราะความภูมิใจในตนเองจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นในตัวเด็ก เช่น เกิดแรงจูงใจกระตือรือร้น อยากรู้อยากเรียน คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ อดทน กล้าหาญ ปรับตัวได้ดี มีความสุข มีเป้าหมายในชีวิต และสามารถก้าวสู่ความสำเร็จในชีวิตได้อย่างง่ายดาย

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบตามทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ของมาสโลว์ (Maslow) และ ลัมคินส์ (Lumkins) ไว้ดังนี้

มาสโลว์ (Maslow)	ลัมคินส์ (Lumkins)
ต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (Basic Physiological)	ต้องการรู้ต้องการเข้าใจ (To Know and Understand)
ต้องการความรัก-ยอมรับจากสังคม (Love, Affection, and Social Need)	ต้องการความภาคภูมิใจในตน (Self - Esteem Need)
ต้องการความภาคภูมิใจในตน (Self - Respect/Esteem Need)	ต้องการการยอมรับจากสังคม (Social Need)
ต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security Need)	ต้องการความอยู่รอด (Survival Need)
ต้องการความสมหวังในชีวิต (Self - Actualization Need)	ต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Fulfillment Need)

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐาน ของมาสโลว์ และลัมคินส์ มีความเห็นตรงกันหลายอย่าง เช่น ความต้องการการอยู่รอดปลอดภัย ต้องการความรัก และต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากสังคม ต้องการ ความพึงพอใจและความภาคภูมิใจในตนเอง สิ่งเหล่านี้ เป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและวุฒิภาวะ ความต้องการต่าง ๆ ทั้งหลายเหล่านี้เป็นความต้องการที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันนั่นคือ ความสุข ความสำเร็จ และความภาคภูมิใจในชีวิต

จะสรุปว่าตนเป็นบุคคลที่ล้มเหลวในการทำงาน และส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลงด้วยการเห็นคุณค่าในตนเอง ของอีริกสัน (Erikson) พัฒนาการเป็นเรื่องทางจิตสังคม และพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ซึ่งเกิดขึ้นทุกช่วงวัยของชีวิต การอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละช่วงอย่างเหมาะสมก็จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐาน ของมาสโลว์ และลัมคินส์ ต้องการความพึงพอใจและความภาคภูมิใจในตนเอง สิ่งเหล่านี้ เป็นแรงผลักดันให้เกิดความสุข ความสำเร็จ และความภาคภูมิใจในชีวิต

1.6 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ล๊าน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 258-285 อ้างถึงใน ศิราพร แสงใส, 2548, น. 32-33) เนื่องจากการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ การวัดการเห็นคุณค่าจึงสามารถวัดได้เช่นเดียวกับบุคลิกภาพ ซึ่งได้กล่าวถึงรูปแบบของเครื่องมือวัดบุคลิกภาพที่นิยมใช้ 5 รูปแบบดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจดหมาย การสังเกตเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผนการสังเกต ผู้สังเกตควรมีการรับรู้ที่ดี มีความแม่นยำ สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และเพื่อความแน่ใจควรมีผู้สังเกต 2 คน

2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดหมาย ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีหลักจิตวิทยาในการพูดการถาม เพื่อให้ได้พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการทราบ ส่วนผู้สัมภาษณ์ก็ต้องมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา มีนิสัยการแสดงออกโดยการพูดจา ผู้สัมภาษณ์ต้องแสดงความเป็นกันเองด้วย จึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง คำถามที่ใช้ต้องกระตุ้นให้ตอบ ควรสร้างข้อคำถามเป็นคำถามสั้น ๆ และชัดเจน

3. การเขียนตอบ มีทั้งเป็นข้อคำถามหรือข้อความ หรือสถานการณ์ภาพ หรือสถานการณ์ภาษา แล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอ ตัวเร้าหรือตัวกระตุ้น เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะแต่ ละคนจะได้รับตัวเร้าเหล่านี้เขาจะมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ก็จะตอบออกมาด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งบางที่เรียกว่าการรายงานตนเอง เครื่องมือวัดนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง บางที่เรียกแบบทดสอบ การเขียนตอบมีหลายรูปแบบได้แก่ ประเภทข้อความเดี่ยว ประเภทข้อความคู่ ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว ประเภทสถานการณ์ ประเภทสถานการณ์ตอบใช่ - ไม่ใช่ และเป็นข้อความถามเป็นภาพ

4. การใช้จินตนาการ เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ เพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซับในส่วนลึกของความรู้สึกในตัวคนแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันออกไป เทคนิคการใช้จินตนาการสิ่งเร้าเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยตรงการตอบจึงตอบได้เสรีตามความรู้สึกในตัวแต่ละบุคคล การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จิตนั้นจะแสดงความรู้สึกออกมา การหาแนวทางแปลที่ดีจึงเป็นกลุ่มที่รู้ชัดว่าถ้ากลุ่มที่รู้ชัดนี้ได้สถานการณ์หรือภาพนี้แล้ว จะจินตนาการว่าเป็นอะไร ศึกษาให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรงดีแล้วจึงนำมาใช้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาด้านนี้ ขาดความเที่ยงตรงและขาดความเชื่อมั่นอยู่มาก

5. การใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ การวัดทางกายภาพสามารถวัดอาการบางประการของระบบฮอว์โมน ระบบต่อม และระบบประสาทอัตโนมัติ แม้แต่อัตราการหายใจยังสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแบบนี้ ทำให้นักจิตวิทยาสนใจวัดทางกายภาพเพื่อทำนายจิตใจ ทำให้มีเครื่องมือและกระบวนการหลายอย่าง มีการประยุกต์เพื่อวัดปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ทางเคมีอีกหลายอย่าง เพื่อดูลักษณะของร่างกายว่ามีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม การวัดบุคลิกภาพโดยอาศัยเครื่องทางกายภาพก็ยังไม่ได้ผลเป็นที่เชื่อถือมากนัก เพราะมีความคลาดเคลื่อนในการแปลผลนอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการใช้แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

ณัฐภาค พิทักษ์พรเจริญ (2558, น. 30) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองและอิทธิพล จากกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้วัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้แบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริง มาก ค่อนข้างจริง ปานกลาง จริงบางครั้ง ไม่จริง

สุธน ลิกขะไชยและคณะ (2556, น.62) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้โปรแกรมคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ สำนักงานเขตลาดพร้าวกรุงเทพฯ การวิจัยครั้งนี้วัดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้แบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริ่งที่สุด จริ่งมาก จริ่งปานกลาง จริ่งน้อย จริ่งน้อยที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถวัดได้โดยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ การเขียนตอบ สร้างจิตนาการ และการใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น

2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบตามแต่วิถีปฏิบัติของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบเข้มงวดกวดขัน แบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันไป โดยมีผู้ได้ทำการศึกษาในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้แตกต่างกันหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520, น.23-31 อ้างถึงใน ชุติรัตน์ สุวรรณทะ, น. 13-14) ได้แบ่ง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่คนไทยไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. แบบรัก คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกอย่างพอเพียง ทำให้ลูกมีความมั่นคงทางอารมณ์ และเกิดความรู้สึกมั่นใจในความดีงาม ซึ่งจะเป็นรากฐานของการอาหารในความต้องการ ของผู้อื่น เมื่อเด็กมีความไว้วางใจบิดามารดา ในขั้นเริ่มต้นของชีวิตแล้ว จะทำให้เด็กมีความเชื่อถือในผู้อื่นเมื่อเติบโตขึ้นด้วย

2. ควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ต้องควบคุมบังคับและลงโทษลูกเมื่อลูกกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ โดยแบ่งออกเป็น การควบคุมมากและการควบคุมน้อย

2.1 การควบคุมมาก หมายถึง การบังคับให้เด็กทำตามและผู้เลี้ยงดูเห็นดีเห็นชอบ โดยการลงโทษและการเช็ด เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบควบคุมมาก จะมีลักษณะที่น่าพอใจ ถือเชื่อฟัง สุขภาพ เอื้อเฟื้อ แต่มีลักษณะขี้อาย เก็บตัว ใจน้อย ขอบขึงพา ซึ่งเมื่อเด็กอายุยังน้อยอาจให้ผลที่พอใจ แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะทำให้เด็กรู้สึกที่ไม่ยุติธรรม และต่อต้านอย่างก้าวร้าว ซึ่งถ้าเด็กไม่กล้าแสดงออกให้ผู้ใหญ่เห็น ก็อาจไปก้าวร้าวกับเพื่อนแทน

2.2 การควบคุมน้อย หมายถึง การให้อิสระแก่เด็กอย่างมาก ตามใจเด็ก ไม่สนใจเด็กและไม่ลงโทษเด็กอย่างสม่ำเสมอ

3. แบบใช้เหตุผล คือ กรอธิบายให้เด็กฟังถึงผลของพฤติกรรมเด็ก ว่าจะกระทบกระเทือนต่อเด็กและผู้อื่น หรือทำให้เกิดผลดี หรือความเสียหายอย่างไร การให้เหตุผลแก่เด็ก เป็นการให้ความรู้เด็กเกี่ยวกับ

กฎเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมต่าง ๆ เพื่อเด็กจะได้ใช้เป็นหลักปฏิบัติต่อไป และการใช้เหตุผลที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการทางการรู้ของเด็ก จะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก

4. แบบลงโทษ วิธีการลงโทษแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การลงโทษทางกาย หมายถึง การทำให้เด็กเจ็บตัว เช่น หยิก ตี ตบ ตะ โดยผู้ลงโทษใช้อำนาจทางกายของตน ซึ่งมากกว่าข่มเด็ก วิธีการลงโทษทางกายจะสามารถหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในเด็กได้ แต่ถ้าไม่ใช่วิธีอื่นประกอบ เช่น การอธิบายให้เหตุผล แนะนำให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้เด็ก วิธีการลงโทษทางกาย จะให้ผลเพียงครั้งเดียวในการปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก

4.2 การลงโทษทางจิต หมายถึง การแสดงความไม่พอใจ เสียใจ และผิดหวังที่เด็กทำผิด มีการใช้วาจาว่ากล่าวตักเตือน เพิกเฉย ไม่สนใจ และบังคับตัดสิทธิบางประการ ที่เด็กเคยได้รับ เช่น ขนม ของขวัญวันเกิด วิธีการนี้ใช้ได้ผล ถ้าผู้ลงโทษเป็นที่รักของเด็กอย่างมาก จึงมีความสำคัญต่อเด็ก และการทำตนให้เป็นที่รักของเด็ก จะทำให้บุคคลนั้นมีประสิทธิภาพในการใช้วิธีการลงโทษเด็กแทบทุกวิธี แม้แต่การลงโทษทางกาย เพราะมีความหมายแฝงให้เด็กเข้าใจว่า บุคคลนั้นลดความรักตนลงไป

จอห์น กาเบรียล (Gabriel, P.18-193อ้างถึงใน อรุณา พุ่มสวัสดิ์ 2539, น. 23-25) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 5 แบบ ดังนี้

1. บิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป (Over-Possessive Parents) บิดามารดาประเภทนี้ให้ความรักความคุ้มครอง และตามใจบุตรเกินไป ซึ่งมักเป็นบิดามารดาที่สูญเสียของรัก จึงชดเชยสิ่งที่ขาดไป เช่น บิดามารดาที่มีบุตรมาก มีบุตรคนเดียว หรือบิดามารดาที่ขาดความรักในวัยเด็ก

2. บิดามารดาที่ไม่ยอมรับบุตร (Rejective Parents) บิดามารดาประเภทนี้ จะแสดงการไม่ยอมรับบุตรอย่างชัด ไม่สนใจสวัสดิภาพของบุตร ไม่สนใจพัฒนาการทางร่างกายและสังคมของบุตร ซึ่งบิดามารดาประเภทนี้จะมีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับบิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป

3. บิดามารดาแบบอัตตาริปไตย (Authoritarian Parents) บิดามารดาประเภทนี้ควบคุมบุตรมาก ไม่ค่อยให้ความอบอุ่น ต้องการให้บุตรเชื่อฟังอยู่ในระเบียบและคำสั่ง

4. บิดามารดาที่ยอมบุตร (Over -Permissive Parents) บิดามารดาประเภทนี้จะปล่อยให้บุตรทำอะไรตามใจชอบ ให้บุตรมากเกินไป ซึ่งการยอมตามบุตรนี้เป็นเพราะบิดามารดาไม่กล้าห้าม

5. บิดามารดาแบบประชาธิปไตย (Democratic Parents) บิดามารดาประเภทนี้จะให้อิสระแก่บุตรในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้บุตรพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย ให้ความอบอุ่น ความรักแสดงความคิดเห็นในโอกาสที่เหมาะสมปรับตัวที่ไม่ดี การควบคุมที่มากเกินไปมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรม เด็กจะต้อตั้งและขาดความมั่นใจในตัวเอง

เฮิร์ลลอค (Hurlock, 1984 อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ สุขะเดชะ, 2563, น.5-6)

1. แบบประชาธิปไตย (democratic rearing) คือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็กอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็กให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร

2. แบบเข้มงวดกวดขัน (autocratic rearing) คือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของเด็ก ยับยั้งการก้าวร้าวทำให้เด็กรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู และใช้คำพูดที่ทำให้เด็กรู้สึกอับอาย

3. แบบปล่อยปละละเลย (laissez-faire rearing) คือการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเท่าที่ควร

โรเจอร์ (Rogers, 1972, P.117 , อ้างถึงใน เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม, 2544, น.22-23) ได้แบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดู ของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าได้ได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น ตลอดจนให้ความรักความเอาใจใส่เป็นกันเอง และให้ความร่วมมือตามโอกาสที่เหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Rejection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุนหรือให้คำแนะนำเท่าที่ควร มักใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนทนเป็นกันเองและปล่อยปละ ละเลยความเป็นอยู่

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึงวิธีการ อบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้อิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำตามที่ต้องการหรือ ทำอะไรด้วยตนเองต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ ถูกควบคุมและอยู่ในสายตา หรือถูกคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

บัมรินด์ (Baumrind, 1975, P.270-285 , อ้างถึงใน เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม, 2544, น.23) แบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูและอธิบายแต่ละรูปแบบ ไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) เป็นการที่พ่อแม่ใช้อำนาจ ในการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กทำตามความต้องการของตน ไม่มีการปรึกษาหารือกับเด็ก แสดงความ ไม่พอใจ ยอมรับเด็กน้อยไม่ไว้ใจ ห่างเหิน ให้ความอบอุ่นน้อยและลงโทษในระดับสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ ควบคุมสูง ให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการแต่มีการยอมรับในตัวเด็กสูงเช่นกัน มีการให้ความรัก ความอบอุ่น และให้เหตุผล

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissiveness) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ ยอมรับเด็กมากให้ความอบอุ่นแต่ไม่มีการประเมินเด็ก ควบคุมเด็กน้อยปล่อยให้เด็กเป็นไปตามที่ เด็กต้องการ

ณรงค์ศักดิ์ ทะละภัก (2525 อ้างถึงใน จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557, น.41-44) มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้พยายามศึกษาอิทธิพลของลักษณะบรรยากาศภายในครอบครัว รวมถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ที่มีต่อแนวคิดและพฤติกรรมเด็ก โดยได้แบ่งลักษณะครอบครัวออกเป็น 10 แบบ

แบบที่ 1 ครอบครัวที่ตามใจลูกมากเกินไป ผลจากการเลี้ยงดูลูกแบบนี้จะทำให้เด็กกลายเป็นคนไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ หรือไม่กล้าตัดสินใจ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา โดยบิดามารดาที่เลี้ยงดูลูกแบบนี้ส่วนมากมักจะเป็นบิดามารดาที่มีปมในใจ ขาดความรัก และความอบอุ่นมาตั้งแต่เด็ก จึงตั้งปณิธานไว้ว่าถ้ามีลูกจะให้ลูกทุกอย่าง แต่เนื่องจากไม่เคยได้รับความรักมาก่อน จึงไม่ทราบว่าควรจะให้ความรักแก่ลูกอย่างไร หรือบิดามารดาที่เคยรักกัน และเมื่อเกิดความไม่เข้าใจกันจึงหันไปรักลูกแทน ผลที่ตามมาคือ เด็กจะถูกทำลายพัฒนาการด้วยความรักที่ไร้เหตุผลโดยบิดามารดาไม่รู้สึกรู้สึกลับ

แบบที่ 2 ครอบครัวที่ปฏิเสธลูก บิดามารดาที่ประกอบขึ้นเป็นครอบครัวแบบนี้ จะพบว่าเป็นบิดามารดาที่ยังไม่มีความพร้อม หรือบิดามารดาไม่เคยได้รับความรักความอบอุ่นมาก่อน จึงไม่สามารถจะถ่ายทอดความรักไปยังลูกของตนได้ การปฏิเสธอาจแสดงออกให้เห็นจากการแพ้อ่างอย่างรุนแรง หรือแสดงออกด้วยการไม่ยอมรับ ไม่สนใจลูก ลูกที่เกิดในครอบครัวแบบนี้จึงมักเป็นเด็กที่ วาเหว เหงา ซึม เต็มไปด้วยความโกรธ รู้สึกไม่เป็นมิตรกับใคร พฤติกรรมที่แสดงออก คือ ตื้อเจียบ หากบิดามารดาไม่เข้าใจและยังด่าว่าต่อไปอีก ความโกรธก็จะพัฒนาไปสู่ความเกลียด นั่นคือ เด็กเริ่มหมดความศรัทธา และความเคารพยำเกรง พฤติกรรมที่แสดงออกคือ เริ่มเถียง กิริยา เริ่มหยาบกระด้างมากขึ้น หากบิดามารดายังไม่เข้าใจอีก เข้มยอติเด็กอย่างรุนแรงมากขึ้น เด็กก็จะพัฒนาไปสู่ความแค้น เริ่มลักขโมยเพื่อแก้แค้น ถ้าโดนตีโดนว่าอีกก็จะพัฒนาไปสู่การทำลาย ซึ่งแสดงออกเป็น 2 ทาง คือ

ก. ทำลายตนเอง เช่น ตัดยาเสพติด สำสอนทางเพศ ประชดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ กลายเป็นโสเภณี ตัดหัว ตัดการพนัน จนถึงฆ่าตัวตาย หรือเป็นโรคจิต ระวังว่ามีคนอื่นจะมาทำร้ายตน ฯลฯ

ข. ทำลายผู้อื่น เช่น เป็นพวกลักขโมย โจร อันธพาล อาชญากร พวกชอบข่มขืนกระทำชำเรา ฯลฯ

แบบที่ 3 ครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยลูก มักพบว่าเป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดามารดาที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่สามารถให้ความรักลูกได้ด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความรักความห่วงใย เวลาส่วนใหญ่ของบิดามารดาประเภทนี้ จึงมุ่งแต่การทำกิจกรรมที่อยู่กับคนนอกบ้าน จะเป็นห่วงแต่งงาน และเวลาที่เอื้อต่อการสร้างเงินสร้างทองหรือสร้างฐานะให้อยู่ตลอดเวลา เวลาจะให้ความรักแก่ลูกจึงมักจะให้เงินหรือวัตถุสิ่งของที่ลูกต้องการ แต่ผลที่ตามมาคือ เด็กกลับคิดว่าบิดามารดาไม่รัก บิดามารดาประเภทนี้ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูก เด็กจึงไม่ได้รับการฝึกหัดอบรมในเรื่องของวินัย การแสดงอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ ตลอดจนจนความรับผิดชอบในชีวิตประจำวันต่าง ๆ อีกหลายเรื่อง บางครอบครัวปล่อยให้เด็กอยู่กับแม่บ้าน ซึ่งต้องเอาใจและทำทุกอย่างให้ ผลที่ตามมา คือ เด็กเป็นคนเจ้าอารมณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เวลาโกรธมักจะแสดงความโกรธออกอย่างรุนแรง เช่น ทบตีแม่บ้านที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงในบ้าน ทำลายข้าวของให้เสียหาย เมื่อพฤติกรรมเหล่านี้ถูกสั่งสมไว้เป็นเวลานาน ๆ เด็กอาจกลายเป็นพวกซาดิสต์ คือ บุคคลที่มีความพึงพอใจหรือความสุขเมื่อบุคคลอื่นเกิดความเจ็บปวดหรือทรมาน เด็กประเภทนี้จะเป็นเด็กเห็นแก่ตัวไม่พัฒนาทั้ง

ทางปัญญาและการปรับตัวในชีวิตประจำวัน มักจะเป็นเด็กหงาเซ็ง ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง บางคนมักใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่ง เพราะเสพติดทำให้สบายไม่ต้องคิดมาก ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นทั้งการลงโทษตัวเองและลงโทษบิดามารดาไปด้วย

แบบที่ 4 ครอบครัวที่ต้องการความสมบูรณ์แบบ บิดามารดาแบบนี้มักจะมีบุคลิกภาพแบบสมบูรณ์แบบ (Perfectionist Personality) เพราะถูกหล่อหลอมมาจากครอบครัวเดิม ที่มีการอบรมพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างเข้มงวด ขาดความยืดหยุ่น บิดามารดาประเภทนี้เมื่อมีลูก จึงตั้งความหวังสูงเกินความเป็นจริง ในการฝึกรอบมลูก ทำให้เด็กพวกนี้เมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ จะเป็นพวกที่หาความสุขไม่ได้ เพราะจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ไว้ใจใคร ถูกความสามารถคนอื่น จึงต้องทำอะไรทุกอย่าง เป็นพวกทำงานเก่ง แต่จะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพราะยืดหยุ่นไม่เป็น พวกนี้มีโอกาสพัฒนาไปสู่การเป็นโรคประสาทแบบย้ำคิดย้ำทำ

แบบที่ 5 ครอบครัวที่ตั้งมาตรฐานและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเกินความเป็นจริง มักจะเป็นบิดามารดา ซึ่งถูกปู่ย่าตายายของตนว่าเป็นคนไม่พัฒนา หรือครอบครัวเดิมยากจนลูกมากดูแลไม่ทั่วถึง เพราะฉะนั้น เมื่อตนเองเรียนสูงขึ้นก็เลยต้องการที่จะลบปมด้อย ดังกล่าว โดยการตั้งมาตรฐานการอบรมลูกที่ผิดจกความเป็นจริง เน้นหนักเรื่องอุดมคติ ความผิดชอบชั่วดีอย่างรุนแรง ในที่สุดเด็กก็รู้สึกด้อยและมีบาดแผลประทับใจอยู่ตลอด เด็กจะกลายเป็นเด็กซึมเศร้า ถูกตัวเอง เห็นว่าตนเองเป็นคนบาปไม่มีราคา ผลจากครอบครัวแบบนี้เด็กก็ต้องปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันตัวเอง คือ เมื่อต้องการอะไรก็จะทำตรงข้ามกับความรู้สึกที่แท้จริง กลายเป็นคนประประจบสอพลอ หรือ "หวานเกินไป" ชอบพูดยกยอคนอื่นเกินความเป็นจริง ส่วนลึกของจิตใจแล้วเป็นคนที่ยาบกระด้างที่สุด แต่จำเป็นต้องกอดเก็บเอาไว้

แบบที่ 6 ครอบครัวที่ฝึกระเบียบวินัยที่ผิด ๆ เช่น สร้างกฎเกณฑ์ให้เด็กเข้าใจว่า "คนดี" คือ คนที่ต้องเชื่อฟังและทำตามที่บิดามารดาสั่งเท่านั้น" บิดามารดาที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นครอบครัวแบบนี้มักจะมาจากบิดามารดาที่มีปมด้อยในพฤติกรรมบางอย่าง เช่น มีความเชื่อผิด ๆ และความคิดผิด ๆ เหล่านั้นยังฝังใจอยู่ จึงพยายามยึดเหนี่ยวความคิดดังกล่าวให้จากผลที่ตามมาคือ เด็กจะกลายเป็นเด็กที่ปราศจากความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง มีปัญหาในการปรับตัวเป็นคนไม่ไว้ใจใครและไม่เชื่อใจใคร

แบบที่ 7 ครอบครัวที่บิดามารดาเป็นตัวอย่างไม่ดี เช่น บิดาสอนลูกว่า การดื่มเหล้าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ตนก็ดื่มเป็นประจำ มารดาสอนลูกว่า เด็กดีต้องไม่โกหก ไม่พูดคำหยาบ แต่มารดาก็กระทำสิ่งที่พ่ร้ายสอนอยู่เป็นประจำทุกวัน บิดามารดาจำนวนมากมักมีความคิดที่จะให้ลูกทำตามสิ่งที่ตนพูด แต่ไม่ยอมให้ทำในสิ่งที่ตนทำ ส่วนลูกมักจะทำตรงข้ามคือ ไม่ทำตามที่บิดามารดาพูด แต่จะทำตามสิ่งที่บิดามารดาทำ การสอนแบบนี้จะทำให้เด็กเริ่มถูกและขาดความศรัทธาต่อบิดามารดา จึงต้องหาที่พึ่งอื่นแทนบิดามารดา เช่น ครู พระ ฯลฯ เมื่อล้มเหลวก็พึ่งสิ่งเสพติด

แบบที่ 8 ครอบครัวที่ปลูกฝังอารมณ์อิจฉาริษยาแก่ลูก จะเห็นได้ชัดเจนจากครอบครัวที่รักลูกไม่เท่ากัน เช่น เลือกรักเป็นบางคนที่ถูกใจ หรือตรงกับความคาดหวังของตนเองโดยแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าเด็กคนไหนที่บิดามารดารักเป็นพิเศษ ชอบทำอะไรตามใจตัวเอง ชอบเอาเปรียบคนอื่น เมื่อทำผิดแทนที่บิดา

มารดาจะว่ากล่าวตักเตือนแต่กลับปกป้องอย่างไรเหตุผล ลูกคนอื่นยอมรู้สึกโกรธหรือน้อยใจที่บิดามารดาไม่สนใจ ไม่รัก ไม่เข้าใจ ไม่ให้ความยุติธรรมและความสม่ำเสมอกับตน ขณะเดียวกันเด็กก็จะรู้สึกผิดที่ตนต่อต้าน บิดามารดาผู้ให้กำเนิด จึงอาจย้ายอารมณ์โกรธหรือน้อยใจจากบิดามารดาไปที่พี่หรือน้องที่บิดามารดารักในรูปของความอิจฉาริษยา นอกจากนั้นทำที่ที่ขาดความยุติธรรมของบิดามารดาอาจส่งผลกระทบต่ออาการหล่อหลอมบุคลิกภาพของลูกได้ เช่น ความยุติธรรมในการให้ความรักแก่ลูกอย่างเท่าเทียมกันยอมทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่น เห็นคุณค่าของตนเอง และรู้สึกนับถือตนเอง ขณะเดียวกันก็มีความรัก เคารพ และศรัทธาบิดามารดา หรือผู้ใหญ่ เป็นคนที่แก้ปัญหาหรือตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผล มีความองอาจกล้าหาญในการเผชิญความจริงแห่งชีวิต ในทางกลับกัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ขาดความยุติธรรมในการอบรมเลี้ยงดู นอกจากจะพัฒนานิสัยยั อิจฉาแล้ว ยังเป็นคนที่มียุติธรรมไม่มั่นคง รู้สึกผิดง่าย มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม

แบบที่ 9 ครอบครัวที่ขาดความสามัคคีกัน ครอบครัวที่ไม่ลงรอยกันในชีวิตสมรส คือ มีความระหองระแหงเป็นประจำ ผู้ที่จะรับเคราะห์จากเหตุการณ์ที่ไม่ลงรอยกันในแต่ละวันของมารดาก็คือลูก ๆ นั้นเอง เช่น บิดามารดาจะย้ายอารมณ์โกรธมาลงที่ลูกแทน นอกจากนั้นลูกยังต้องทนฟังเสียงโต้แย้งและคำพูดประชดประชันต่าง ๆ ที่บิดามารดากรอกหูทุกวัน โดยมีทางที่จะเข้าใจเลยว่า เขาทำผิดเรื่องอะไร อย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร เด็กต้องเก็บกด อารมณ์ต่าง ๆ ที่ไม่อาจแสดงออกได้ ขณะเดียวกันก็ซึมซับลักษณะที่ไม่ดีของบิดามารดากลายเป็นเด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดความมั่นใจในตนเอง มียุติธรรมซึมเศร้า พุดจาไม่ไว้ใจสังคม และมีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำให้มีปัญหาในการปรับตัวได้

แบบที่ 10 ครอบครัวที่ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวแบบโรคประสาทโรคจิต ครอบครัวใดที่บิดาหรือมารดาหรือทั้ง 2 ฝ่ายเป็นโรคประสาทหรือโรคจิต ลูก ๆ ก็ย่อมได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผลของอารมณ์ที่ผิดปกตินั้น ในขณะที่เกิดอาการทางประสาทหรือจิต เช่น บิดาหรือมารดาเป็นโรคประสาทชนิดซึมเศร้าก็จะไม่รู้ ไม่สนใจความคิดการกระทำใด ๆ ของลูก ลูกก็ไม่รู้จะปรึกษาใคร วาเหว เหงา เศร้าและซึมตามไปด้วย

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบตามแต่วิถีปฏิบัติดีของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก โดยมีผู้ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้แตกต่างกันหลายรูปแบบ ได้แก่ แบบรัก แบบควบคุม แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษ บิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป บิดามารดาที่ไม่ยอมรับบุตร บิดามารดาที่ยอมบุตร บิดามารดาแบบประชาธิปไตย แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ และมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้พยายามศึกษาอิทธิพลของลักษณะบรรยากาศภายในครอบครัว รวมถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ที่มีต่อแนวคิดและพฤติกรรมเด็ก โดยได้แบ่งลักษณะครอบครัวออกเป็น 10 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 ครอบครัวที่ตามใจลูกมากเกินไป แบบที่ 2 ครอบครัวที่ปฏิเสธลูก แบบที่ 3 ครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยลูก แบบที่ 4 ครอบครัวที่ต้องการความสมบูรณ์แบบแบบที่ 5 ครอบครัวที่ตั้งมาตรฐานและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเกินความเป็นจริง แบบที่ 6 ครอบครัวที่ฝึก

ระเบียบวินัยที่ผิด ๆ แบบที่ 7 ครอบครัวยุติธรรมเป็นต้นแบบไม่ดี แบบที่ 8 ครอบครัวยุติธรรมที่ปลูกฝังอารมณ์ อัจฉริยะแก่ลูก แบบที่ 9 ครอบครัวยุติธรรมที่ขาดความสามัคคีกัน แบบที่ 10 ครอบครัวยุติธรรมที่ปฏิเสธสัมพันธภาพใน ครอบครัวยุติธรรมแบบโรคประสาทโรคจิต

2.2 ความหมายของการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

โรเจอร์ (Rogers, 1972 อ้างถึงใน รุ่งรัตน์ สุขะเดชะ, 2563, น.5-6) ได้ให้ความหมายการเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย (Democracy) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น ตลอดจนให้ความรักความเอา ใจใส่เป็นกันเอง และให้ความร่วมมือตามโอกาสที่เหมาะสม

เฮิร์ลล็อก (Hurlock, 1984 อ้างถึงใน เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม, 2544, น.22-23) ได้ให้ความหมายการ เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (democratic rearing) คือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็ก อย่างยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็กให้ความ ร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร

ถัน แพเพเซอร์ (อ้างถึงใน สุมาลี เปลี่ยนพันธ์, 2553, น.16) ได้ให้ความหมายการเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู ที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณได้รับการ ปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป รู้จักยอมรับ นับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความ ร่วมมือร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม

วารภรณ์ รักวิจัย (2540, น.20-26 อ้างถึงใน อมราวดี ณ อุบล, 2544, น. 64-65) ได้ให้ความหมาย ของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่น แบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยใช้คาถา 3 บท ได้แก่ ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ ในการเลี้ยงดูเด็กต้องใช้ เหตุผลกับเด็ก ให้เด็กรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม พ่อแม่ต้องให้ความสำคัญแก่เด็ก โดยถือว่าลูกคือ ส่วนที่มีความสำคัญต่อครอบครัว พ่อแม่ให้สิ่งที่ลูกต้องการจริง ๆ จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ตรงกับพัฒนาการ ของลูกตามความเหมาะสมกับความสามารถทางกาย อารมณ์ สังคม ทักษะของลูก โดยไม่ได้บังคับให้ลูกทำสิ่งที่ ลูกไม่อยากทำ หรือไม่สามารทำได้ ให้การยอมรับและยกย่อง โดยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่ลูก ให้อิสระ ลูกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่และช่วยเหลือแนะนำลูกตามความเหมาะสม ยอมรับความสามารถ และให้สิทธิลูกในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง พ่อแม่ต้องให้กำลังใจ ปรึกษาความมั่นคงปลอดภัย ตลอดจนแนะแนวทางการดำรงชีวิตในแต่ละวัยแก่ลูกเพื่อลูกจะได้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างมีความสุข

นุชลดา โรจน์ประภาพรณ (2541) ได้ให้ความหมาย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การ อบรมเลี้ยงดู ที่นักศึกษารู้ว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจและ ไม่เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร

จากความหมายของการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยข้างต้น ผู้ศึกษา สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่มีเหตุผล การปฏิบัติต่อเด็กอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดจนเกินไป

ยอมรับและยกย่องความสามารถ ให้สิทธิลูกในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และแนะแนวทางในการดำรงชีวิตในแต่ละวัยอย่างถูกต้อง ในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาได้วัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยแบบสอบถามของ นุชลดดา โรจน์ประภาพรรณ (2541) จึงนำนิยามของนุชลดดา มาใช้เป็นนิยามการปฏิบัติการครั้งนี้

2.3 ประโยชน์หรือข้อดีต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

การเลี้ยงลูกของพ่อแม่อาจมีได้หลายรูปแบบ การเลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตยเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้ลูกสามารถคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดย

1. กำหนดกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน เช่น การตรงต่อเวลา การเก็บของให้เป็นที่ การใช้เวลาทำการบ้าน อ่านหนังสือ ซึ่งจะช่วยให้ลูกเรียนรู้เรื่องการมีวินัย และการเคารพกติกา
2. สอนให้ลูกรู้จักช่วยเหลือแสดงความมีน้ำใจ รู้จักเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น มีมารยาทในการอยู่ร่วมกัน รู้จักสวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ
3. รับฟังความคิดเห็นของลูก ฝึกให้ลูกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักรอคอย ร่วมกันคิดจัดการกับปัญหาต่างๆ รับฟังซึ่งกันและกัน

สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางในการเลี้ยงลูกที่จะช่วยให้ลูกเข้าใจในสิทธิทั้งของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งช่วยให้ลูกรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง

วารสารณ รักวิจัย. (2540) อธิบายว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูแบบความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยความรัก ความเอาใจใส่และความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กต้องใช้เหตุผลกับลูก ให้ลูกรู้สึกว่าตนได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม การอบรมเลี้ยงดูพ่อแม่ทุกคนมีความรักให้แก่ลูกต้องการทั้งความรัก ความอบอุ่น ความอาหารห่วยไม่ใช่ว่าเพียงแต่ความรักอย่างเดียว วิธีการเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ต้องให้ความสำคัญแก่ลูกโดยถือว่าลูกมีส่วนที่มีความสำคัญต่อครอบครัว พ่อแม่ให้ในสิ่งที่ลูกต้องการจริง ๆ จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ตรงกับการพัฒนาการของลูกตามความเหมาะสมกับความสามารถทางร่างกายอารมณ์สังคม และทักษะของลูกโดยไม่บังคับลูกทำในสิ่งที่ลูกไม่ยอมทำหรือไม่สามารถจะทำได้ ให้การยอมรับและยกย่อง โดยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้อิสระแก่ลูกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่และช่วยเหลือ แนะนำลูกตามความเหมาะสม ยอมรับความสามารถและให้สิทธิลูกในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง พ่อแม่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ความปลอดภัยแก่ลูก ตลอดจนแนะแนวทางการดำเนินชีวิต ในแต่ละวันแก่ลูกเพื่อลูกจะได้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากประโยชน์การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดีเรียนรู้อะไร ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวได้ดีและกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตนเองและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีให้ความร่วมมือกับ ผู้อื่นได้ดีมีความมั่นคง

ทางอารมณ์มีความเข้าใจตนเองสูงและรู้สึกว่าคุณค่า และรู้จักใช้เหตุผล เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

2.4 การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

นุชลดา โรจน์ประภาพรรณ (2541) สร้างแบบวัดและพัฒนามาจากแนวคิดของ Schaefer และ Becker แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็น 4 แบบ มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อ 1 - 10 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 2 ข้อ 1 -20 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ตอนที่ 3 ข้อ 21 -30 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ

ตอนที่ 4 ข้อ 31 - 40 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม

รวมคำถามทั้งหมด 40 ข้อ แบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากทำบ่อย ๆ ถึงไม่ทำเลย

ธัญญรัตน์ โพธิสาร (2548) การสร้างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยปรับปรุง และแก้ไขจากแบบวัดของ พรรณวดี จันทราช (2544, น.89-91) และ อุบลรัตน์ โพธิโกสุม (2524, น.65-66) ให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ จำนวน 43 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราการประเมิน 6 ระดับ คือ จากจริงที่สุดถึงไม่จริงเลย

อรชума พุ่มสวัสดิ์ (2539) ได้สร้างการวัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามแบบเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scales) มีทั้งหมด 10 คำถาม โดยแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีทั้งหมด 9 คำถาม

กลุ่มที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง มีทั้งหมด 9 คำถาม

กลุ่มที่ 3 เป็นคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบอิตตาธิปไตย มีทั้งหมด 9 คำถาม

กลุ่มที่ 4 เป็นคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักตามใจ มีทั้งหมด 9 คำถาม

กลุ่มที่ 5 เป็นคำถามที่ใช้วัดรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีทั้งหมด 9 คำถาม

มีลักษณะเป็นแบบมาตราการประเมิน 5 ตัวเลือก ตามความถี่ของการเกิดพฤติกรรมคือ จากเป็นประจำถึงไม่เคยเลย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราประมาณค่า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้แบบสอบถามของคุณ นุชลดา โรจน์ประภาพรรณ (2541)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

อมรรัตน์ หอมชื่น (2548, น.7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หมายถึง พฤติกรรม ที่นักศึกษาและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้านการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

ศิริพร กลิ่นทอง (2553, น.9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือ พึงพาซึ่งกันและกันด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ด้านการเรียน และเรื่องส่วนตัว การห่วงใยใกล้ชิด สนับสนุนกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ด้วยความรักและสามัคคี

สายฝน แสนเมือง (2562, น.41) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หมายถึง สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาด้วยกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึงพาซึ่งกันและกัน การห่วงใยสนับสนุนกัน การยอมรับฟัง ความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและเรื่องทั่วไป และร่วมไปถึงการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

จรัสพร สงอุบล (2553, น.9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือพึงพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในด้านการเรียน การทำงาน และด้านส่วนตัว การรู้จักการให้ และการยอมรับในสิทธิของเพื่อน สนใจในความรู้สึกของเพื่อน การห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

จันทราภา พูลสนอง (2546, น.7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรม ที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน มีความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำ กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน การช่วยเหลือพึงพาซึ่งกันและกัน ความห่วงใยซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและด้านทั่วไป

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ (2548, น.8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนร่วมชั้น หมายถึง การปฏิบัติตนของนิสิตกับเพื่อน ที่ปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความห่วงใย การเอาใจใส่ ให้ความสนิทสนม ไว้วางใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาด้วยกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึงพาซึ่งกันและกัน การห่วงใยสนับสนุนกัน

การยอมรับฟัง ความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและเรื่องทั่วไป และร่วมไปถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาได้วัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน โดยแบบสอบถามของ สายฝน แสนเมือง (2562) จึงนำนิยามของสายฝน มาใช้เป็นนิยามการปฏิบัติการครั้งนี้

3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3.2.1) ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ ชุทซ์ (Schultz's Interpersonal Relationship Theory)

ชุทซ์ (Schultz, 1960 อ้างถึงใน กนกวรรณ ศรีทองสุข, 2559, น.13-15) ได้สร้างทฤษฎีที่อธิบายถึง พฤติกรรมระหว่างบุคคลในบริบทของความเข้ากันได้ของบุคคลชื่อว่า ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Interpersonal Relationship Orientation : FIRO) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งต้องการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งในระดับพฤติกรรมและความรู้สึก

1) ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในระดับพฤติกรรมมี 3 ประการ ดังนี้

1.1) ความต้องการความเป็นพวกพ้อง (Need for inclusion) ความต้องการในด้านนี้เป็นแรงขับจากภายในที่จะสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่พึงพอใจไว้ เป็นความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและต้องการให้ผู้อื่นยอมรับเป็นคนในกลุ่ม และต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้น บุคคลจะแสดงตัวเป็นที่ดึงดูดความสนใจ พยายามสร้างชื่อเสียง ทำตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือและมีเกียรติ

1.2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Need for Control) เป็นกระบวนการตัดสินใจของบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลและมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ดังนั้นบุคคลจะพยายามแสดงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งแสดงการต่อต้าน และปฏิเสธการคุกคามเพื่อเป็นการแสดงความต้องการควบคุมผู้อื่น

1.3) ความต้องการความรักใคร่ชอบพอ เป็นความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์โดยจะแสดงออกด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน สร้างความผูกพันทางอารมณ์เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม และได้รับความรู้สึกเดียวกันกลับมา

2) ความต้องการระหว่างบุคคลในระดับความรู้สึกประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

2.1) มิติด้านความสำคัญ (Significance) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกกว่าตนเองนั้นมีความสำคัญกับบุคคลอื่น และรู้สึกว่าบุคคลอื่นมีความสำคัญและมีความหมายกับตนเอง

2.2) มิติด้านความสามารถ (Competence) เป็นความรู้สึกถึงความสามารถของบุคคลเมื่อความสามารถนั้นคือการตัดสินใจ หรือการแก้ไขปัญหาในสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง

2.3) มิติด้านความน่าคบ (Likability) เป็นความรู้สึกน่าคบหากับบุคคลอื่น บุคคลบางกลุ่มอาจจะมีความสามารถ มีความสำคัญแต่ไม่น่าคบหา

จากแนวคิดและทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของของชุทซ์ดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่าการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับความต้องการทางสรีระ

ของมนุษย์การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ โดยบุคคลต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในด้านพฤติกรรม และความรู้สึก

3.2.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ แฮร์รี สแตค ซัลลิแวน (Harry Stack Sullivan)

ซัลลิแวน (Sullivan, อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2554, น.87-89) มีแนวคิดที่ว่า ผู้ที่มีความสัมพันธ์กันและกันกับผู้อื่น ย่อมมีหวังก้าวไปสู่บุคลิกภาพแห่งความเป็นผู้ใหญ่ ส่วนผู้ที่บกพร่องในความสัมพันธ์กัน และกันกับผู้อื่นย่อมแสดงอาการของโรคจิตโรคประสาท ทั้งนี้ ซัลลิแวน อธิบายว่าการที่จะตัดสินว่าบุคคล มีลักษณะอย่างไรให้สังเกตว่าบุคคลนั้นมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างไร เช่น การชอบวางอำนาจ ชอบข่มขู่ ชอบเก็บตัวชอบถอยหนีจากบุคคลอื่น ๆ ชอบปรักปรำผู้อื่น ชอบทำตัวเป็นนายเหนือผู้อื่น ฯลฯ เป็นเพราะมนุษย์ อยู่ใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถหลบเลี่ยงขาดความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ อิทธิพลของความสัมพันธ์ของคนกับผู้อื่นนั้น อาจเป็นอิทธิพลที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่กำลังมีกำลังเป็นในขณะปัจจุบันจริง ๆ หรือเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความคิดฝัน หรือความสัมพันธ์กับบุคคลในนิยาย ประวัติศาสตร์ ดาราผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอ้อมก็ได้ นอกจากนี้ ซัลลิแวน (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544, น.70-72) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ของบุคคลในช่วงวัยต่าง ๆ โดยในช่วงวัยรุ่นตอนต้นความสัมพันธ์จะเป็นในรูปแบบความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม วัยรุ่นเน้นความสนใจเรื่องราวทางเพศ กระหายใคร่รู้ และปรารถนาจะมีกิจกรรมทางเพศในแง่มุมต่าง ๆ แต่ก็มักเป็นเรื่องที่ทำให้วัยรุ่นกลุ่ม กังวล และสับสนใจ เพราะความต้องการนี้มักนำไปสู่ความขัดแย้งกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กฎเกณฑ์ทางสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อนร่วมวัย เพื่อนร่วมเพศและต่างเพศในบางครั้งบางครั้งสำหรับในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลสามารถเลือกทำกิจกรรมทางเพศตามที่ตนพอใจมากกว่าในวัยที่ผ่านมา รู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นอย่างผูกพัน แน่นแฟ้น และมั่นคงยิ่งขึ้น ความสามารถทางสติปัญญาขึ้นถึงขีดสูงสุด สามารถเรียนรู่วิชาการต่าง ๆ ได้ด้วยดี รู้จักคิดในทุกรูปแบบของความคิด รู้จักรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองและต่อความเป็นไปของสังคม รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งนี้แม้ซัลลิแวนเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าเป็นตัวนำพัฒนาการและบุคลิกภาพของมนุษย์ แต่ก็เห็นว่ากรรมพันธุ์และวุฒิภาวะทางกายมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งหรืออ่อนแอให้กับบุคคลได้แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างกรรมพันธุ์ วุฒิภาวะ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซัลลิแวนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความสำคัญที่สุด ที่ส่งผลถึงความเป็นไปทางกายอารมณ์ และจิตใจ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดีทำให้นอนไม่หลับ กินไม่ได้ หงุดหงิด อาหารไม่ย่อย เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวนข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเป็นโครงสร้างที่สำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ หากสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของบุคคล แนวคิดและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมิตรภาพระหว่างเพื่อนเป็นความสัมพันธ์ที่มีรูปแบบเฉพาะ ไม่มีพิธีการ เกิดขึ้นจากความสมัครใจที่สามารถเติมเต็มให้กันและกันได้

3.3 การวัดความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา

ในปัจจุบันตัวแปรสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา เป็นตัวแปรที่ได้รับความสนใจมากขึ้น ทำให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย โดยตัวอย่างของงานวิจัยเครื่องมือวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษาที่ถูกพัฒนาขึ้น มีดังนี้

สายฝน แสนเมือง (2562) สร้างแบบมาตรวัดความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา จำนวน 16 ข้อ ลักษณะเครื่องมือวัดเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริงเลย จนไปถึง จริงที่สุด

นางกล้วยไม้ อธิพรพรรณ;นางนงลักษณ์ แก้วศรีบุตร และนางจารุวรรณ ศิลา (2552) สร้างแบบมาตรวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย 2 ด้านได้แก่

1) ด้านการให้ความช่วยเหลือกันและกัน

2) ด้านการให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale)

มีคำตอบ 4 ระดับคือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติมาก ปฏิบัติน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุด

ศิริวรรณ สุวินท์(2548) สร้างแบบมาตรวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนกับนักศึกษา จำนวน 11 ข้อ เป็นลักษณะแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และ จริงน้อยที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราประมาณค่า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้การวัดสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้แบบสอบถามของสายฝน แสนเมือง (2562)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง

4.1 เพศกับการเห็นคุณค่าในตัวเอง

ชลลดา ทวีคุณ (2555 น. 68) เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาหญิงมีลักษณะการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาชายในด้านความรู้สึก ว่าตนมีความสำคัญ ความรู้สึกตนมีความสามารถ ความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าความดี ส่วนนักศึกษาชายมีความรู้สึกว่าตนมีอำนาจสูงกว่านักศึกษาหญิง

ศิริวรรณ ทวีวัฒนปรีชา (2549 น.89) ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่าง การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวในสังคมของนิสิต คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นิสิตเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตเพศชาย

สฤติย์ ภัตตระ (2535) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น พบว่า บุคคลวัยรุ่นชายมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพิศ ไชยกิจ (2553) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีความภาคภูมิใจในตนเองโดยตัวรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยนักเรียนหญิงมีความภาคภูมิใจในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษาตัวแปรเพศกับการเห็นคุณค่าในตัวเองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในงานวิจัยตัวแปรเพศชายและหญิง ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง บางงานวิจัยพบว่า เพศชายจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศหญิง บางงานวิจัยก็พบว่า เพศหญิงมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศชาย แต่งานวิจัยบางฉบับก็ยังไม่พบความแตกต่าง ฉะนั้นจึงเป็นจุดที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรเพศว่าจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4.2 ชั้นปีกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

นัยนา เอื้อพงศ์กิติกุล (2551, น.98) ศึกษาเรื่อง สุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรณีศึกษา : ในโรงเรียนสิริรัตนารสงัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของสุขภาพจิตกับปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน นักเรียนชั้นมัธยมตอนปลายที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกันมีการคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

สมพงษ์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ (2546, น.64) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

ชลลดา ทวีคุณ. (2555) ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักพรหมวิหาร 4 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกันในด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ และความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีกับการเห็นคุณค่าในตนเองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในงานวิจัยตัวแปรชั้นปี แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยตัวแปรชั้นปี บางงานวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน บางวิจัยก็พบว่า ระดับชั้นการศึกษาต่างกันมีการคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน ฉะนั้นจึงเป็นจุดที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรชั้นปีว่าจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

นวน้อย วิจิตรกุล (2544, น.78) เรื่อง การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรชума พุ่มสวัสดิ์ (2539, น.45-46) เรื่อง เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกัน ตามการรับรู้ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทวีวัฒน์ บุญชิต (2544, น.1-7) ได้ศึกษาเรื่องประชาธิปไตย ในครอบครัวและโรงเรียนกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนวัยรุ่น โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 จำนวน 2,403 คน ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในครอบครัวและโรงเรียนสูง มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสามารถทางการรู้การคิด มีสุขภาพจิตดี มีประสพการณ์ทางสังคม และมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนได้รับรูประชาธิปไตยในครอบครัวและโรงเรียนต่ำนักเรียนที่มีความสามารถทางการรู้การคิดสูง มีสุขภาพจิตดีและมีประสพการณ์ทางสังคมสูง จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะการรู้การคิดต่ำ สุขภาพจิตต่ำ และประสพการณ์ทางสังคมต่ำ ประสพการณ์ 4 ด้านของนักเรียน ได้แก่ การรับรู้ประชาธิปไตยในครอบครัวการรับรู้ประชาธิปไตยในโรงเรียน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ร่วมกับจิตลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถทางการรู้การคิด สุขภาพจิต ประสพการณ์ทางสังคมและความสามารถทางด้านอนุกรมตัวเลข ร่วมกันทำนายความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ได้มากกว่าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง

ประสพการณ์ 5 ด้านของนักเรียนให้แก่ การรับรู้ประชาธิปไตยในครอบครัวการรับรู้ประชาธิปไตยในโรงเรียน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การให้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกับจิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความสามารถทางการรู้การคิด สุขภาพจิต ประสพการณ์ทางสังคมและความทางด้านอนุกรมตัวเลข ร่วมกันทำนายพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนได้มากกว่าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเองข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยรูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า การเลี้ยงดูรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้า จึงนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการเขียนสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

จรัสพร ส่งอุบล (2553 น) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นุชลดดา โจรจนประภาพรรณ (2541) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า การได้รับยอมรับจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นผู้ศึกษาค้นคว้า จึงนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการเขียนสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษารอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ ดำเนินการค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาใน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6,383 (ข้อมูลจาก สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 375 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้มาจากกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1967, P,886-887, อ้างถึงใน ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 63-64) โดยกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลเกินกว่าที่คำนวณไว้ จำนวน 405 คน และผู้ศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ ตามสะดวก (Convenience Sampling) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 62)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนเมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ชั้นปี

ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามของ นุชลดา โรจนประภาพรพรรณ (2541) สร้างและพัฒนามาจากแนวคิดของ Schaefer และ Becker โดยลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ทำเป็นประจำ (5) ถึง ไม่เคยทำเลย (1) และแบบสอบถามฉบับนี้ นุชลดา โรจนประภาพรพรรณ (2541) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้แล้ว ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อที่	ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำบางครั้ง	ทำนาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
(0)	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อแม่อนุญาตให้ ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา					
(00)	เมื่อท่านขอความช่วยเหลือ พ่อแม่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดีที่สุด					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทุกข้อเป็นข้อความทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทำเป็นประจำ	=	5	คะแนน
ทำบ่อย ๆ	=	4	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	=	3	คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	=	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	=	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

กำหนดช่วงอันตรภาคชั้นจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น.23)

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{(5-1)}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ได้ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังนี้

คะแนน 3.68 - 5.00 หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับมาก

คะแนน 2.34 - 3.67 หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง

คะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับน้อย

ตอนที่ 3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามของ สายฝน แสนเมือง (2563) โดยลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่จริงที่สุด จริงจริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด และแบบสอบถามฉบับนี้ สายฝน แสนเมือง ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้แล้ว ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
(0)	เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษายืม					
(00)	นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดยอิสระ					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ทุกข้อเป็นทางบวก มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3 คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

กำหนดช่วงอันตรภาคชั้นจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น.23)

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{(5-1)}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ระดับคะแนนของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ดังนี้

คะแนน 3.68 - 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับมาก

คะแนน 2.34 - 3.67 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับปานกลาง

คะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับน้อย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด (5) ถึง น้อยที่สุด (1) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของการเห็นคุณค่าในตนเอง
3. สร้างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในข้อ 2
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในข้อ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง รองศาสตราจารย์ ประณต เค้าฉิม และอาจารย์นภาพร อยู่ถาวร

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมและการสอดคล้องตามนิยามศัพท์ แล้วนำคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC: Index of Congruence) ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553, น.73) เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ทั้งหมด 34 ข้อ แต่มีการแก้ไขและเพิ่มข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อ 4 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองใช้กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตบัณฑิต จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ (Item-total Correlation) จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .220 - .597 คัดเลือกไว้ จำนวน 25 ข้อ

6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 25 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .811

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้จากข้อ 6 เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ฉันรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองมีประโยชน์และมีคุณค่า เท่าเทียมผู้อื่น					
(00)	ฉันชื่นชมตนเอง และให้กำลังใจตนเองอยู่เสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ได้แก่ ข้อ 1,2,4,5,9,10,11,13,15,17 และ 19 ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ ข้อ 3,6,7,8,14,16,18,19,20,21,22,23,24 และ 25 ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

กำหนดช่วงอันตรภาคชั้นจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.23)

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= \frac{5-1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ได้ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

คะแนน 3.68 - 5.00	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับมาก
คะแนน 2.34 - 3.67	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
คะแนน 1.00 - 2.33	หมายถึง	มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับน้อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้ศึกษาติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอณบดีคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อขอเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ฉบับทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าและขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 ผู้ศึกษาติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเพื่อขอทำการศึกษาค้นคว้ากับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำแบบสอบถาม จำนวน 405 ชุด

3.5 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าและขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามจำนวน 275 ชุด และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Forms จำนวน 130 ชุด เนื่องจากช่วยให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และมีขั้นตอนที่ทำงาน ไม่ซับซ้อน ได้แบบสอบถามคืนกลับมาทั้งสิ้น 405 ชุด ซึ่งครบในจำนวนที่ได้แจกแบบสอบถามไป

3.6 ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ พบว่า แบบสอบถามสมบูรณ์ทุกฉบับจึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเอง จำแนกตาม เพศ และชั้นปี และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าต่อตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.2.1.1 ความถี่ (Frequency)

4.2.1.2 ร้อยละ (Percentage)

4.2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

4.2.1.4 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.2.2.1 สถิติ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Sample) สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของกลุ่ม 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าข้อที่ 1

สูตรที่ 1 Pooled Variance กรณีความแปรปรวนของสองกลุ่มเท่ากัน

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

สูตรที่ 2 Separated Variance กรณีความแปรปรวนของสองกลุ่มไม่เท่ากัน

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{(n_1-1)} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{(n_2-1)}}$$

4.2.2.2 สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าข้อที่ 2

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

$$df = k - 1 \text{ และ } N - K$$

4.2.2.3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) สำหรับวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าข้อที่ 3 และข้อที่ 4

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 405 คน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ตอน มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้สัญลักษณ์ และคำย่อที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-test
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-test
df	หมายถึง	ชั้นความเป็นอิสระ
SS	หมายถึง	ผลรวมของผลต่างกำลังสอง (Sum of Square)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Square)
P	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
***	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และชั้นปี
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี ปรากฏผลดังตารางที่ 2 -3

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	147	36.30
หญิง	258	63.70
รวม	405	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 และเป็นชาย 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	100	24.69
2	100	24.69
3	104	25.68
4	101	24.94
รวม	405	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี พบว่า ทั้ง 4 ชั้นปี มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 100, 100, 104 และ 101 ตามลำดับตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ปรากฏดังตารางที่ 4 ตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง และ จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง และจำแนกเป็นรายชื่อ

การเห็นคุณค่าในตนเอง	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของฉันมีประโยชน์และมีคุณค่าเท่าเทียมผู้อื่น	4.48	.61	มาก
2. ฉันชื่นชมตนเอง และให้กำลังใจตนเองอยู่เสมอ	4.32	.66	มาก
3. ฉันรู้สึกเงินอายุ ที่ต้องออกไปรับประทานอาหาร ไปดูหนัง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามลำพัง	4.20	1.13	มาก
4. ฉันพึงพอใจในรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพโดยรวมของฉัน	4.17	.81	มาก
5. ฉันเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคใด ๆ โดยง่าย ๆ	4.08	.90	มาก
6. ฉันคิดว่าชีวิตของฉันลำบากมากกว่าคนอื่น	4.33	1.04	มาก
7. ฉันมักจะเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น	4.37	.97	มาก
8. ฉันรู้สึกหมดกำลังใจได้ง่าย	3.83	1.01	มาก
9. ฉันสามารถเก่งได้เท่าที่ฉันต้องการ	3.97	.88	มาก
10. เพื่อน ๆ มักเลือกฉัน ให้เข้าร่วมในการทำงานกลุ่ม	4.11	.79	มาก
11. เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยช่วยเหลือฉันเสมอ	4.28	.73	มาก
12. เพื่อน ๆ ชอบมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฉัน	4.20	.79	มาก
13. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนหญิง	4.12	.84	มาก
14. เมื่อได้ร่วมงานกับผู้อื่น ฉันจะกังวลว่าตนเองจะทำผิดพลาด	3.43	1.17	ปานกลาง
15. เมื่อฉันแสดงความคิดเห็น ผู้อื่นจะให้การยอมรับความคิดเห็นของฉัน	4.04	.90	มาก
16. บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว	4.48	1.07	มาก
17. ฉันเชื่อว่า ตนเองสามารถทำงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้ได้	4.03	.92	มาก
18. ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือการไม่ยอมรับ	3.40	1.01	ปานกลาง
19. บางครั้ง ฉันไม่มั่นใจกับสิ่งที่ฉันพูดหรือสิ่งที่ฉันทำ	3.50	1.05	ปานกลาง
20. ฉันไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	3.59	.98	ปานกลาง
21. บ่อยครั้ง ฉันรู้สึกท้อแท้ใจไม่อยากเรียนหนังสือ	3.60	.90	ปานกลาง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง และจำแนกเป็นรายชื่อ (ต่อ)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	\bar{X}	SD	ระดับ
22. ฉันกลัวว่าสิ่งที่ฉันพูดหรือทำ จะทำให้ฉันดูเป็นคนโง่หรือไม่มีความสามารถ	3.97	.93	มาก
23. ฉันกลัวว่าจะทำผิดพลาดให้คนอื่นเห็น	3.90	.99	มาก
24. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะรับฟัง การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผลงานของฉัน	3.99	.91	มาก
25. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการเผชิญหน้า	3.54	1.16	ปานกลาง
รวมการเห็นคุณค่าในตนเอง	4.00	.51	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง จำแนกตามรายชื่อ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.83 – 4.48) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอยู่ระหว่าง .61 – 1.17 โดยพบว่า ข้อที่ 1 ฉันรู้สึกว่าคุณมีประโยชน์และมีคุณค่าเท่าเทียมผู้อื่น และ ข้อที่ 16 บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.48) และข้อที่ 18 ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือ การไม่ยอมรับ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.40) เมื่อพิจารณาการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักศึกษาโดยรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 แสดงว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อ

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อแม่อนุญาตให้ ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	4.21	1.01	มาก
2. เมื่อท่านขอความช่วยเหลือ พ่อแม่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดีที่สุด	4.37	.81	มาก
3. พ่อแม่ให้อิสระแก่ท่านที่จะคิดในเรื่องต่าง ๆ	4.13	.82	มาก
4. พ่อแม่ให้โอกาสท่านไปเที่ยวกับเพื่อนได้อิสระ ในที่ที่วัยรุ่นทั่วไปไปได้	3.80	.92	มาก
5. พ่อแม่ยอมรับฟังข้อเสนอแนะและเหตุผลของท่าน	4.16	.79	มาก
6. พ่อแม่มักจะให้รางวัลหรือคำชม เมื่อท่านทำสิ่งต่าง ๆ	3.76	.99	มาก
7. พ่อแม่จะลงโทษเมื่อท่านทำผิดจริง	3.74	1.11	มาก
8. พ่อแม่จะพูดคุยกับเพื่อนของท่านที่มาที่บ้าน	4.47	.84	มาก
9. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านร่วมกิจกรรมในสังคม นอกบ้านด้วยความเต็มใจ	4.61	.70	มาก
10. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีอิสระในการจัดห้องส่วนตัว	4.76	.55	มาก
รวมการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	4.20	.53	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการยอมรับแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.74 – 4.76) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน อยู่ระหว่าง .55 – 1.11 โดยพบว่าค่าเฉลี่ย ข้อที่ 10 พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีอิสระในการจัดห้องส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.76) และข้อ 7 พ่อแม่จะลงโทษเมื่อท่านทำผิดจริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.74) เมื่อพิจารณาการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 แสดงว่ามีการใช้รูปแบบการยอมรับแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนและ จำแนกเป็นรายชื่อ ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนและจำแนกเป็นรายชื่อ

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษายืม	4.53	.61	มาก
2. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายบทเรียนที่ผ่านมาแล้ว	3.98	.76	มาก
3. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้	3.92	.86	มาก
4. นักศึกษากับเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว	4.04	.78	มาก
5. นักศึกษาแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่มีความขัดสนหรือยากไร้	4.28	.70	มาก
6. เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด	4.25	.79	มาก
7. นักศึกษาได้ถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย	4.44	.71	มาก
8. นักศึกษาพยายามหาคำพูดมาปลอบใจ	4.52	.69	มาก
9. เมื่อเพื่อนมีความทุกข์เพื่อนไม่ซ้ำเติมเมื่อนักศึกษาทำสิ่งใดผิดพลาด	4.54	.64	มาก
10. นักศึกษาได้รับกำลังใจจากเพื่อน เมื่อรู้สึกท้อแท้	4.54	.64	มาก
11. เพื่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ	4.54	.67	มาก
12. นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดยอิสระ	4.59	.60	มาก
13. นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง	4.56	.64	มาก
14. เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนมักจะชวนนักศึกษาร่วมกิจกรรม	4.25	.70	มาก
15. นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน	4.39	.69	มาก
16. นักศึกษาสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนต่างคณะวิชาได้	4.31	.73	มาก
รวมสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	4.35	.42	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อน ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.92 – 4.59) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอยู่ระหว่าง .60 - .86 โดยพบว่า ข้อที่ 13. นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.59) และข้อที่ 3. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.92) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนของนักศึกษาโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 แสดงว่า มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนอยู่ในระดับมาก

3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{x}	SD	df	t	P
ชาย	147	4.02	.49	403	.772	.441
หญิง	258	3.98	.52			
รวม	405					

จากตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี ปรากฏดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	9.261	3.087	12.958***	.000
ภายในกลุ่ม	401	95.532	.238		
รวม	404	104.794			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Games-Howell ปรากฏผลตามตาราง ที่ 9

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	\bar{x}	1	2	3	4
		3.75	4.03	4.04	4.16
1	3.75	-	0.28***	0.29***	0.41***
2	4.03	.-	-	0.01	0.13
3	4.04	-	-	-	0.12
4	4.16	-	-	-	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา

ตัวแปร	การเห็นคุณค่าในตนเอง	P
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.164***	.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .164 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา

ตัวแปร	การเห็นคุณค่าในตนเอง	P
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	.413***	.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .413 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานของการศึกษา	ทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน		√
2. นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน	√	
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	√	
4. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	√	

จากตารางที่ 12 สรุปผลทดสอบสมมติฐานจำนวน 4 ข้อพบว่าผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน จำนวน 3 ข้อได้แก่ สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน สมมติฐานข้อที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สมมติฐานข้อที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานจำนวน 1 ข้อได้แก่สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า เรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มีสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

- 1.1 เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตาม เพศ และชั้นปี
- 1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน
- 2.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าแตกต่างกัน
- 2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษา ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 6,383 (ข้อมูลจาก สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2563)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 405 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้มาจากกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1967, P,886-887, อ้างถึงใน ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 63-64) โดยกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 และผู้ศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 62)

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.3.1.1 เพศ

- เพศชาย
- เพศหญิง

3.3.1.2 ชั้นปี

- ชั้นปีที่ 1
- ชั้นปีที่ 2
- ชั้นปีที่ 3
- ชั้นปีที่ 4

3.3.1.3 ปัจจัยทางจิต-สังคม

- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับเพื่อน

3.3.2) ตัวแปรตาม คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับเพื่อน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม เรื่องการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 และเป็นชาย จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30

5.1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.69 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.69 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 101 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.94 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 25.68 ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพ

ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนและการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำแนกตามรายชื่อ พบว่า

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง จำแนกตามรายชื่อ พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.83 – 4.48) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอยู่ระหว่าง .61 – 1.17 โดยพบว่า ข้อที่ 1. ฉันรู้สึกว่าคุณมีประโยชน์และมีคุณค่าเท่าเทียมผู้อื่น และ ข้อที่ 16. บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.48) และข้อที่ 18. ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือการไม่ยอมรับ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.40) เมื่อพิจารณาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0 แสดงว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.74 – 4.76) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน อยู่ระหว่าง .55 – 1.11 โดยพบว่าค่าเฉลี่ย ข้อที่ 10. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีอิสระในการจัดห้องส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.76) และข้อ 7. พ่อแม่จะลงโทษเมื่อท่านทำผิดจริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.74) เมื่อพิจารณาการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 แสดงว่ามีการใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

5.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.92 – 4.59) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนอยู่ระหว่าง .60 - .86 โดยพบว่า ข้อที่ 13. นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.59) และข้อที่ 3. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.92) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนของนักศึกษาโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 แสดงว่า มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนอยู่ในระดับมาก

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

5.3.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และ ปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .164 ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .413 ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

6.1 สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลดา ทวีคุณ (2555, น. 68) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผลการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ทวีวัฒนปรีชา (2549, น.89) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่าง การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวในสังคมของนิสิต คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาค้นคว้าในประเด็นเกี่ยวกับเพศ พบว่า นิสิตเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตเพศชาย

การที่ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด การดำรงชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม ทำให้เพศหญิงมีสิทธิ เสรีภาพ และมีบทบาทมากขึ้น เพศหญิงมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงขึ้น สามารถประกอบอาชีพหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่เทียบเท่าเพศชาย และอาจเป็นเพราะในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบทุนนิยม สังคมจะตัดสินบุคคลก็เฉพาะแต่เรื่องของความรู้ความสามารถโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองซึ่งเพศหญิงก็สามารถทำได้ไม่ด้อยไปกว่าเพศชาย ดังที่ ชูติมา เจียมศิริ (2538, น.23) ได้กล่าวไว้ว่า การขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมไทยที่ผ่านมา ทำให้บทบาทของผู้หญิงเกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่นเดียวกับที่ สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช (ม.ป.ป) ที่รายงานไว้ว่า ผู้หญิงในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต มีบทบาทมากขึ้นในทางสังคมหลายด้าน ไม่ว่าจะด้านครอบครัว สังคม และการเมือง ดังนั้น จึงอาจทำให้

เพศหญิงได้รับการยอมรับมากขึ้น สังคมให้คุณค่ากับเพศหญิงเท่าเทียมกับเพศชาย มีความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ทัดเทียมกัน สอดคล้องกับ ปรีชา ธรรมมา (2547, น.52) ที่ได้อธิบายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นกระบวนการวิชาการ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลได้รับประสบการณ์จากแหล่งต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ทางด้านวิชาการ ด้านการงาน เกิดความรู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับเอาใจใส่ และสอดคล้องกับ มาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน ปรีชา ธรรมมา, 2547, น. 48) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและเห็นว่าตนเองมีความเข้มแข็ง ซึ่งอาจจะได้จากองค์ประกอบภายในตัวบุคคลและองค์ประกอบภายนอก อาทิ สภาพสังคม ดังนั้น สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปสู่ความเท่าเทียมกันจึงช่วยเรื่องการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองได้เป็นอย่างดี อันเป็นเหตุผลที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

6.2 สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา เอื้อพงศ์กิติกุล (2551, น.98) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษา : โรงเรียนสิริรัตนารุท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของสุขภาพจิตกับปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ (2546, น.64) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรชั้นปี พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับชั้นปีต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

การที่ผลการศึกษานี้พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และ ปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนชั้นปีอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และ ปีที่ 4 ได้มีโอกาสเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรั้วมหาวิทยาลัย มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งเข้ามาศึกษา อาทิ กิจกรรมสหธนาคาร จิตอาสา กีฬาสี กิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับ ซานทร็อค (Santrock, 2009 อ้างถึงใน สกล วรเจริญศรี, 2559, น.122-123) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมและประสบความสำเร็จในเรื่องใดก็ตาม เป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสามารถ มีการเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้น การที่ผู้เรียนสามารถทำอะไรที่ประสบความสำเร็จบ้าง ไม่ว่าจะเป็นการบ้าน ข้อสอบ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ล้วนช่วยให้ นักศึกษาเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองได้ทั้งนี้ รวมถึงการที่ผู้เรียนได้มีทักษะในการเผชิญปัญหา เมื่อเรียนรู้หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขาเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นได้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ยังส่งเสริมความสามารถอันหลากหลายของนักศึกษา ไม่ว่าจะทางด้านวิชาการ หรือ กิจกรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับ กรอส (Gross, 2009 อ้างถึงใน สกล วรเจริญศรี, 2559, น.110-111) ที่อธิบายไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองจะเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถทางการกีฬา ด้านการได้รับการยอมรับทางสังคม ด้าน

บุคลิกภาพ ด้านพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป โดยมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำชมรม คอยช่วยเหลือ ส่งเสริมนักศึกษาด้วย อันทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเองและได้รับความรู้สึกเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow อ้างถึงใน อรรถวิช จาริกจารีต, 2561) ที่อธิบายไว้ในลำดับขั้นความต้องการ ลำดับที่ 4 ว่า มนุษย์จะมีความต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง และต้องการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น จึงเป็นเหตุให้ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีโอกาสและประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม การแสดงความสามารถ ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาเองได้ จึงทำให้มีการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าชั้นปีที่ 1

6.2 สมมติฐานข้อที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการศึกษา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลน้อย วิจิตรกุล (2544, น.78) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชума พุ่มสวัสดิ์ (2539, น.45-46) เรื่อง เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกัน ตามการรับรู้ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนแบบ รักตามใจ และแบบปล่อยปละละเลย

การที่ผลการศึกษาคั้งนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็กอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร (Hurlock, 1984 อ้างถึงใน เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม, 2544, น.22-23) ซึ่งวัยรุ่นจะรับรู้ว่าเป็นบิดามารดาแสดงความรัก ส่งเสริมให้มีอิสระในการคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ให้ความสนใจในการกระทำของวัยรุ่น มีเหตุผลในการส่งเสริมหรือห้ามมิให้กระทำ ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น เป็นกันเอง และให้ความร่วมมือตามโอกาสที่เหมาะสม และเชื่อว่าวัยรุ่นมีความรับผิดชอบต่อตนเองได้ ทำให้วัยรุ่นมีการพัฒนา และรับรู้ตนเองไปในทางดี อันมีผลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนไปในทางที่ดี โดยที่วัยรุ่นจะประเมินมโนภาพแห่งตนออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเองสูง สอดคล้องกับ ปรีชา ธรรมมา (2547, น.48) ที่ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นองค์ประกอบภายนอกบุคคล ที่มีผลต่อคุณลักษณะด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

6.4 สมมติฐานข้อที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสพร ส่งอุบล (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชลดดา โรจนประภาพรรณ (2541) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับจากเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น พบว่า การได้รับยอมรับจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

การที่ผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก วัยรุ่นบางคนจึงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน และได้รับการยอมรับ จนรู้สึกมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความสำคัญสำหรับกลุ่ม ตลอดจนเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับ แนวคิดของ ซัลลิเวน (อ้างถึงใน ปรีชา ธรรมมา, 2547, น.51) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งกระบวนการด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวอย่างเช่น การมีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดี เพื่อนจะชื่นชม ให้กำลังใจ รวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับ ทำให้บุคคลประเมินตนเองด้วยความมั่นใจได้ อันนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง และสัมพันธภาพที่ดี จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ยอมรับนับถือกัน ซึ่งเป็นบรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่อบอุ่นนี้เอง ก็ถือเป็นองค์ประกอบที่ช่วยในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง และยังสอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกั้งวาล (2549, น.338) ที่กล่าวว่า การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของวัยรุ่น เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ช่วยให้วัยรุ่นกลับมาเห็นคุณค่าในตนเองได้ จึงเป็นเหตุผลที่สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

7.1.1 จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน ดังนั้น อาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาจึงควรสร้างโปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองด้วยวิธีการวิเคราะห์ตนเอง การใช้แบบฝึกหัด และใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

7.1.2 จากผลการศึกษา พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้น พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ควรดูแลและปลูกฝังให้นักศึกษาเรียนรู้จากการลงมือทำ ความพยายาม ความสำเร็จ ความผิดพลาดและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การยอมรับและเข้าใจจะช่วยให้เกิดการรับรู้คุณค่าในตนเอง ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

7.1.3 จากผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สนุกสนาน และมีการเห็นคุณค่าที่เพิ่มขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อ แรงจูงใจ รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็กต่อไปด้วย

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น หรือช่วงวัยอื่น เพื่อขยายผลการศึกษาให้กว้างมากขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจเพิ่มการเก็บข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีทองสุข. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานกับความสุขในการทำงานโดยมีความเชื่ออำนาจในการควบคุม ภายในเป็น ตัวแปรกำกับ.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษสุภา คำประภา. (2546). **การศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2540). **Self Esteem: พลังแห่งความเชื่อมั่น.** กรุงเทพฯ พี. พี. พริน จำกัด.
- กล้วยไม้ อิศรพรรณ จารุวรรณ สีลา และนงลักษณ์ แก้วศรีบุตร. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับความเครียดของนักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติงาน วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น.งานวิจัย.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น**
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). **จิตวิทยาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชุตินันท์ มีมุข. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.** วิทยานิพนธ์.เชียงใหม่.
- ชื่นทิพย์ อาริสมาน. (2545). **การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโตนาการสอนตามแนวสตรัคติวิสต์กับการสอนด้วยสัญญาการเรียน.** ปริญญาโท. กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชยาพร ลีประเสริฐ. (2536). **ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์ ต.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุลีรัตน์ สุวรรณทะ. (2546). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมด้วยหลักเหตุผล การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลลดา ทวีคุณ. (2555). **การเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามหลักพรหมวิหาร 4.** รายงานวิจัย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฐปณีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล. (2545, มกราคม - มิถุนายน). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองและความรู้สึกสิ้นหวังในเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง.** วารสารจิตวิทยาคลินิก. 33 (1) : 43-54.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). **ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2541). **จิตวิทยาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ทวีวัฒน์ บุญชิต. (2544). **ประชาธิปไตยในครอบครัวและโรงเรียนกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนวัยรุ่น**. หน่วยศึกษานิเทศก์.
- ทัศนีย์ ทิศสุกใส. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฝ่า
ฟันอุปสรรค กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์**.วิทยานิพนธ์.
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัญญรัตน์ โปธิสาร. (2548). **ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัด
อุบลราชธานี**.วิทยานิพนธ์.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นุชลดา โรจนประภาพรรณ.(2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของ
บิดามารดา กับความรู้สึกที่มีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุข
ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นุชลี อุปภัย. (2558). **จิตวิทยาการศึกษา**.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นภัทร อังคะสุพลา. (2546). **ภาพลักษณ์แห่งตน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร**.วิทยานิพนธ์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรินทร์ ตาก้อนทอง. **จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์**. วารสารการวัดผล การศึกษา.
ปีที่ 31 ฉบับที่ 89 (ม.ค.-มิ.ย. 2557) , 2557. หน้า 33-45 .
- นวลละออ สุภาพล. (2527). **ทฤษฎีบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นัยนา เอื้อพงศ์กิติกุล. (2551). **สุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษา :
ในโรงเรียนสิริรัตนารสงัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร**.
วิทยานิพนธ์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลน้อย วิจิตรกุล. (2544). **การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
ในรูปแบบที่ต่างกัันตามการรับรู้ของตนเองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. งานวิจัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2536). **สอนเด็กให้มีความนับถือตนเอง**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์. (2547). **จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รัชนี เหล่าเรืองธนา . (2542). **ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อแรงจูงใจในการบำบัดขั้นฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด โรงพยาบาลธัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี. ปรินิพนธ์.**
- วิไลวรรณ สวัสดิ์กุล .(2560). **การสนับสนุนทางสังคมและการเห็นคุณค่าในตนเองกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. โครงการพิเศษทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.**
- ศิณาพร แสงใส. (2548). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติการศึกษา).**
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). **รู้เขา รู้เรา ด้วยจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ ฯ : หมอชาวบ้าน.**
- สุดา สงเดช. (2546). **การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู โครงสร้างครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์. คณะจิตวิทยาให้คำปรึกษา.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- สถิต ภัทระ. (2535) . **ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร.**
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ:ซีเอ็ดยูเคชั่น.**
- สุธน ลิกชะไชย. (2556, เมษายน -มิถุนายน).**ผลของการใช้โปรแกรมต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของสมพงษ์ จินดารุ่งเรืองรัตน์. (2546). ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น.วิทยานิพนธ์.สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- สมหมาย จิตวารินทร์. (2539). **การปรับตัวและการรู้คุณค่าทางศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). **จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). **ตัวแปรที่เกี่ยวจ้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- สุวรรณณี ลักนวนิช. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมการใช้ชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ใช้ชีวิตในที่หอพักเอกชน ย่านรังสิต จังหวัดปทุมธานี.งานวิจัย. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.**
- อัญชลี วิทยาพิพัฒน์. (2546). **การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์. คณะจิตวิทยาพัฒนาการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อมรพรรณ ลิวติงษ์. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง และการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ คณะจิตวิทยาพัฒนาการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรชума พุ่มสวัสดิ์. (2539). การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา พัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอุมา สงวนญาติ. (2544). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและการวิเคราะห์ที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรควิช จาริกจาริต. (2561). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ประณต คำฉิม	รองคณบดีฝ่ายวิชา การคณะจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
3. อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้า

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต KASEM BUNDIT UNIVERSITY

ที่ มกบ. 0215/จว.055 (163)

19 ตุลาคม 2563

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

ด้วย นางสาววรทัย ปิ่นกง รหัสนักศึกษา 60-08014-84758 นักศึกษาคณะจิตวิทยา
ด้วย นางสาวแสงแข เนาวบัตร รหัสนักศึกษา 60-08014-83028 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จว.404 โครงการพิเศษทางจิตวิทยา ในปีการศึกษา 2563 รายวิชาดังกล่าวนี้
กำหนดให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เป็นประเด็นทางจิตวิทยา มีคุณค่าและเป็นประโยชน์
ทั้งต่อตัวนักศึกษา กลุ่มบุคคล และสังคม ทั้งนี้ นางสาวแสงแข เนาวบัตร ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จาริกจาริต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
โครงการฯ

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความถูกต้องเที่ยงตรง เหมาะสมกับการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
ค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ หากท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ
นางสาวแสงแข เนาวบัตร ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 096-883-6054

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกุล)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
ในฐานะคณบดีคณะจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา "พัฒนาตน พัฒนาคณะด้วยศาสตร์และจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อสร้างสรรค์สังคมในอุดมคติอย่างยั่งยืน"
สถานที่ตั้ง : อาคารเกษมสรรค์ ชั้น 2 หมายเลขโทรศัพท์ 02-302-2777 ต่อ 1328
E-mail : psychology.kasem@gmail.com

วิทยาเขตพัฒนาการ : 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทรศัพท์ 0-2320-2777 โทรสาร 0-2321-4444
PATANAKARN CAMPUS : 1761 PATANAKARN ROAD, SUAN LUANG, BANGKOK 10250 TEL 0-2320-2777 FAX 0-2321-4444

วิทยาเขตร่มเกล้า : 77 ถนนร่มเกล้า เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510 โทรศัพท์ 0-2904-2222 โทรสาร 0-2904-2200
ROMKLAO CAMPUS : 77 ROMKLAO ROAD, MINBURI, BANGKOK 10510 TEL 0-2904-2222 FAX 0-2904-2200

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน กับ การเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ของ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ รหัสนักศึกษา 60-08014-83028

- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ *H.R.*

(..... *สมทรวง จากพี่*)

ตำแหน่ง *อาจารย์พิเศษ*

วันที่ / /

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะจิตวิทยา
 ที่ จว.054 (1) /2563 1 ตุลาคม 2563
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เรียน รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม

ด้วย นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ รหัสนักศึกษา 60-08014-83028 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จว.404 โครงการพิเศษทางจิตวิทยา ในปีการศึกษา 2563 รายวิชาดังกล่าวนี้กำหนดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เป็นประเด็นทางจิตวิทยา มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ทั้งต่อตัวนักศึกษา กลุ่มบุคคล และสังคม ทั้งนี้ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณวิช จาริกจาริต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความถูกต้องเที่ยงตรง เหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ หากท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 096-883-6054

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล)
 รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
 ในฐานะคณบดีคณะจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ของ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ รหัสนักศึกษา 60-08014-83028

ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา

ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา

โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่ 19. ๓. ๑. 63

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ
(รศ. ประคณ ใจพิ่ม)
ตำแหน่ง รศ. ประคณ ใจพิ่ม
วันที่ 19 , ๓ - ๑ , 63

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะจิตวิทยา
 ที่ จว.054 (2) /2563 วันที่ 1 ตุลาคม 2563
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เรียน อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร

ด้วย นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ รหัสนักศึกษา 60-08014-83028 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จว.404 โครงการพิเศษทางจิตวิทยา ในปีการศึกษา 2563 รายวิชาดังกล่าวนี้ กำหนดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่เป็นประเด็นทางจิตวิทยา มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ทั้งต่อตัวนักศึกษา กลุ่มบุคคล และสังคม ทั้งนี้ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จาริกจาริต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความถูกต้อง เทียงตรง เหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ หากท่านต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 096-883-6054

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุกกุล)
 รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
 ในฐานะคณบดีคณะจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
เรื่อง การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ของ นางสาวแสงแข เนาวบัตร์ รหัสนักศึกษา 60-08014-83028

- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่..... 14 ต.ค. 2563

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ ทนภาพร อยู่ธามร

(.....(นางจรรยาณภพร...อยู่ธามร).....)

อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา

ตำแหน่ง

วันที่ 16 / ต.ค. / 2563

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IOC	การพิจารณา	การนำไปใช้
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
1. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของฉันมีประโยชน์และมีคุณค่าเท่าเทียมผู้อื่น	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
2. ฉันชื่นชมตนเอง และให้กำลังใจตนเองอยู่เสมอ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
3. ฉันรู้สึกเงินอายุ ที่ต้องออกไปรับประทานอาหาร ไปดูหนัง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามลำพัง (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
4. ฉันพึงพอใจในรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพโดยรวมของฉัน	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
5. ฉันเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคใด ๆ โดยง่าย ๆ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
6. ฉันคิดว่าชีวิตของฉันลำบากมากกว่าคนอื่น (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
7. ฉันให้อภัยตนเอง เมื่อทำผิดพลาดได้	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
8. ฉันมักจะเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
9. ฉันรู้สึกหมดกำลังใจได้ง่าย (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
10. ฉันสามารถเก่งได้เท่าที่ฉันต้องการ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
11. ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
12. ฉันมักกังวลต่อความรู้สึกของคนอื่นมาก จนกระทบต่อตนเอง (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
13. เพื่อน ๆ มักเลือกฉัน ให้เข้าร่วมใน การทำงานกลุ่ม	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
14. เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอย ช่วยเหลือฉันเสมอ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
15. เพื่อน ๆ ชอบมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฉัน	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
16. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนหญิง	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง(ต่อ)

14. เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยช่วยเหลือฉันเสมอ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
15. เพื่อน ๆ ชอบมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฉัน	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
16. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนหญิง	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
17. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนชาย	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
18. เมื่อได้ร่วมงานกับผู้อื่น ฉันจะกังวลว่าตนเองจะทำผิดพลาด (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
19. เมื่อฉันแสดงความคิดเห็น ผู้อื่นจะให้การยอมรับความคิดเห็นของฉัน	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
20. ครอบครัวของฉัน ทำให้ฉันรู้สึกว่าการแสดงความคิดเห็นของฉันมีประโยชน์และความสำคัญ	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
21. ครอบครัวมักจะถามความคิดเห็นจากฉัน เมื่อต้องตัดสินใจเรื่องสำคัญ	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
22. บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
23. เมื่อเกิดปัญหาระหว่างการทำกิจกรรม ฉันสามารถแก้ไขเฉพาะหน้าได้	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
24. ฉันเชื่อว่า ตนเองสามารถทำงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้ได้	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
25. ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือการไม่ยอมรับ (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
26. บางครั้ง ฉันไม่มั่นใจกับสิ่งที่ฉันพูดหรือสิ่งที่ฉันทำ (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
27. ฉันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของฉันได้โดยง่าย	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง(ต่อ)

28. ฉันไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
29. บ่อยครั้ง ฉันรู้สึกท้อแท้ใจไม่ยอม เรียนหนังสือ (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
30. ฉันกลัวว่าสิ่งที่ฉันพูดหรือทำ จะทำ ให้ฉันดูเป็นคนโง่หรือไม่มี ความสามารถ (-)	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
31. ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง มากกว่าการพึ่งคนอื่น	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
32. ฉันกลัวว่าจะทำผิดพลาดให้คนอื่น เห็น (-)	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
33. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะรับฟัง การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผลงาน ของฉัน (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
34. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการเผชิญหน้า (-)	1	1	1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
35. ฉันรู้สึกมีปมด้อยหรือรู้สึกว่าตนเอง ไม่มีความสามารถ (-)	1	-1	1	1	0.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2553, 73)

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตารางที่ 14 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) การเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
1. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของฉันมีประโยชน์และมีคุณค่า เท่าเทียมผู้อื่น	.483	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
2. ฉันชื่นชมตนเอง และให้กำลังใจตนเองอยู่เสมอ	.661	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
3. ฉันรู้สึกเหนื่อยใจที่ต้องออกไปรับประทานอาหาร ไปดูหนัง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามลำพัง	-.358	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
4. ฉันพึงพอใจในรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพโดยรวมของฉัน	.359	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
5. ฉันเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคใด ๆ โดยง่าย ๆ	.358	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
6. ฉันคิดว่าชีวิตของฉันลำบากมากกว่าคนอื่น	.372	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
7. ฉันให้อภัยตนเอง เมื่อทำผิดพลาดได้	.151	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
8. ฉันมักจะเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น	.290	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
9. ฉันรู้สึกหมกมุ่นใจได้ง่าย	.447	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
10. ฉันสามารถเก่งได้เท่าที่ฉันต้องการ	.420	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
11. ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	.051	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
12. ฉันมักกังวลต่อความรู้สึกของคนอื่นมาก จนกระทบต่อตนเอง	.155	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
13. เพื่อน ๆ มักเลือกฉัน ให้เข้าร่วมในการทำงานกลุ่ม	.335	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
14. เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยช่วยเหลือฉันเสมอ	.408	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
15. เพื่อน ๆ ชอบมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฉัน	.248	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
16. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนหญิง	.385	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
17. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนชาย	.138	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
18. เมื่อได้ร่วมงานกับผู้อื่น ฉันจะกังวลว่าตนเองจะทำผิดพลาด	.230	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
19. เมื่อฉันแสดงความคิดเห็น ผู้อื่นจะให้การยอมรับความคิดเห็นของฉัน	.230	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
20. ครอบครัวของฉัน ทำให้ฉันรู้สึกว่า การแสดงความคิดเห็นของฉันมีประโยชน์และความสำคัญ	.028	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
21. ครอบครัวมักจะถามความคิดเห็นจากฉันเมื่อต้องตัดสินใจเรื่องสำคัญ	.043	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 14 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) การเห็นคุณค่าในตนเอง (ต่อ)

ข้อ	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
22. บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว	.220	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
23. เมื่อเกิดปัญหาระหว่างการทำกิจกรรม ฉันสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	.134	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
24. ฉันเชื่อว่า ตนเองสามารถทำงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้ได้	.394	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
25. ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือการไม่ยอมรับ	.553	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
26. บางครั้ง ฉันไม่มั่นใจกับสิ่งที่ฉันพูดหรือสิ่งที่ฉันทำ	.510	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
27. ฉันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของฉันได้โดยง่าย	.122	ไม่ผ่านเกณฑ์	
28. ฉันไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	.262	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
29. บ่อยครั้ง ฉันรู้สึกท้อแท้ใจไม่อยากเรียนหนังสือ	.424	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
30. ฉันกลัวว่าสิ่งที่ฉันพูดหรือทำ จะทำให้ฉันดูเป็นคนโง่หรือไม่มีความสามารถ	.476	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
31. ฉันสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเองมากกว่าการพึ่งคนอื่น	.088	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
32. ฉันกลัวว่าจะทำผิดพลาดให้คนอื่นเห็น	.597	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
33. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะรับฟัง การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผลงานของฉัน	.240	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
34. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการเผชิญหน้า	.228	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบ
 ประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ตารางที่ 14 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละฉบับ

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
การเห็นคุณค่าต่อตนเอง	.811

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถาม

เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าใน
ตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยข้าพเจ้านางสาวแสงแข เนาวบัตร นักศึกษาคณะจิตวิทยา สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กำลังศึกษาค้นคว้าโครงการพิเศษทางจิตวิทยาเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต

โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตาม เพศ และชั้นปี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตยนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ในการนี้ ข้าพเจ้าขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งไม่มี
คำตอบใดถูกหรือผิด ทุกคำตอบของนักศึกษาจะเก็บรวบรวมไว้เป็นความลับ โดยผู้ศึกษาจะกระทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม และนำไปใช้เฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้น ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
ความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวแสงแข เนาวบัตร

นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

รายละเอียดการยินยอมเข้าร่วมโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้านักศึกษาชั้นปีที่.....มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ฯ ดังกล่าว และ
ข้าพเจ้ายินยอมตอบแบบสอบถามฉบับนี้ โดยสมัครใจ

..... ลงชื่อ/ลายเซ็น/รหัสนักศึกษาผู้ยินยอมเข้าร่วมโครงการ ฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล	2	ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	10	ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	16	ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง	25	ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาเมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ชั้นปี

ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2
 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง

- ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่ท่านเห็นว่าตรงกับวิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อท่านมาก ที่สุดเพียงข้อละ 1 คำตอบ
- พ่อแม่ในที่นี้ อาจหมายถึงบุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูท่านมาเป็นเวลานานที่สุดเช่น บิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย พี่ ป้า น้า อา หรือบุคคลอื่น ๆ ก็ได้ โดยพิจารณาดังนี้

ทำเป็นประจำ	=	5	คะแนน
ทำบ่อย ๆ	=	4	คะแนน
ทำบ่อยครั้ง	=	3	คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	=	2	คะแนน
ไม่เคยทำเลย	=	1	คะแนน

ข้อความ	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อแม่อนุญาตให้ ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา					

ข้อความ(ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	ทำเป็นประจำ	ทำบ่อย ๆ	ทำค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
2. เมื่อท่านขอความช่วยเหลือ พ่อแม่จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดีที่สุด					
3. พ่อแม่ให้อิสระแก่ท่านที่จะคิดในเรื่องต่าง ๆ					
4. พ่อแม่ให้โอกาสท่านไปเที่ยวกับเพื่อนได้อิสระ ในที่ที่วัยรุ่นทั่วไปไปได้					
5. พ่อแม่ยอมรับฟังข้อเสนอแนะและเหตุผลของท่าน					
6. พ่อแม่มักจะให้รางวัลหรือคำชม เมื่อท่านทำสิ่งต่าง ๆ					
7. พ่อแม่จะลงโทษเมื่อท่านทำผิดจริง					
8. พ่อแม่จะพูดคุยกับเพื่อนของท่านที่มาที่บ้าน					
9. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านร่วมกิจกรรมในสังคม นอกบ้านด้วยความเต็มใจ					
10. พ่อแม่อนุญาตให้ท่านมีอิสระในการจัดห้องส่วนตัว					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างด้านขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริง ของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1. เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษา ยืม					
2. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายบทเรียนที่ผ่าน มาแล้ว					
3. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้					
4. นักศึกษากับเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียน และเรื่องส่วนตัว					
5. นักศึกษาแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่มีความขาดสนหรือยากไร้					
6. เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด					
7. นักศึกษาได้ถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย					
8. นักศึกษาพยายามหาคำพูดมาปลอบใจ					
9. เมื่อเพื่อนมีความทุกข์เพื่อนไม่ซ้ำเติมเมื่อนักศึกษาทำสิ่งใด ผิดพลาด					
10. นักศึกษาได้รับกำลังใจจากเพื่อน เมื่อรู้สึกท้อแท้					
11. เพื่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ					
12. นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดย อิสระ					
13. นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง					

ข้อคำถาม(ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
14. เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนมักจะชวนนักศึกษาร่วมกิจกรรม					
15. นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน					
16. นักศึกษาสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนต่างคณะวิชาได้					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบว่าท่านมีการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไร เมื่อท่านอ่านคำถามแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาน้อย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1. ฉันรู้สึกว่าคุณค่าของฉันมีประโยชน์และมีคุณค่าเท่าเทียมผู้อื่น					
2. ฉันชื่นชมตนเอง และให้กำลังใจตนเองอยู่เสมอ					
3. ฉันรู้สึกเงินอายุ ที่ต้องออกไปรับประทานอาหาร ไปดูหนัง หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามลำพัง					

ข้อคำถาม(ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
4. ฉันพึงพอใจในรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพโดยรวมของฉัน					
5. ฉันเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคใด ๆ โดยง่าย ๆ					
6. ฉันคิดว่าชีวิตของฉันลำบากมากกว่าคนอื่น					
7. ฉันมักจะเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น					
8. ฉันรู้สึกหมดกำลังใจได้ง่าย					
9. ฉันสามารถเก่งได้เท่าที่ฉันต้องการ					
10. เพื่อน ๆ มักเลือกฉัน ให้เข้าร่วมในการทำงานกลุ่ม					
11. เมื่อฉันมีปัญหา เพื่อน ๆ จะคอยช่วยเหลือฉันเสมอ					
12. เพื่อน ๆ ชอบมาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฉัน					
13. ฉันเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนหญิง					
14. เมื่อได้ร่วมงานกับผู้อื่น ฉันจะกังวลว่าตนเองจะทำผิดพลาด					
15. เมื่อฉันแสดงความคิดเห็น ผู้อื่นจะให้การยอมรับความคิดเห็นของฉัน					
16. บางครั้ง ฉันคิดว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว					
17. ฉันเชื่อว่า ตนเองสามารถทำงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้ได้					
18. ฉันกลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือการไม่ยอมรับ					
19. บางครั้ง ฉันไม่มั่นใจกับสิ่งที่ฉันพูดหรือสิ่งที่ฉันทำ					
20. ฉันไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ					

ข้อคำถาม(ต่อ)	ระดับความคิดเห็น				
	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
21. บ่อยครั้ง ฉันรู้สึกท้อแท้ใจไม่อยากเรียนหนังสือ					
22. ฉันกลัวว่าสิ่งที่ฉันพูดหรือทำ จะทำให้ฉันดูเป็นคนโง่หรือไม่มีความสามารถ					
23. ฉันกลัวว่าจะทำผิดพลาดให้คนอื่นเห็น					
24. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะรับฟัง การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับผลงานของฉัน					
25. ฉันพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการเผชิญหน้า					

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ - สกุล	นางสาวแสงแข เนวาบัตร์
วันเดือนปีเกิด	20 มีนาคม 2541
ภูมิลำเนา	36/1 หมู่ 5 ต.กันทรารมย์ อ.กระสัง จ. บุรีรัมย์ 31160
อีเมล	Pim17cover1998@Gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2564	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559	ระดับมัธยมศึกษา (สายวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์) โรงเรียนกระสังพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2553	ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโคกยาง จังหวัดบุรีรัมย์